T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL 8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE KANITA DAYALI MATERYAL KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNE ETKİSİ

İREM ÖZCEYHAN

İzmir
2023

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL 8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE KANITA DAYALI MATERYAL KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNE ETKİSİ

İREM ÖZCEYHAN

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Türker

İzmir
2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Kanıta Dayalı Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi" adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

27/11/2023

Ad SOYAD
İrem Özceyhan

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 26/12/2023

Tez Başlığı:

Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Kanıta Dayalı Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 72 sayfalık kısmına ilişkin, 25/12/2023 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin**-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 11 dir.**

- http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/ adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum **X**

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) x	**Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30)** □
XKabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, X Kaynakça hariç, □ Alıntılar dâhil, XAltı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça dâhil, □ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. X **EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde.** □	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : İrem Özceyhan
Öğrenci No : [redacted]
Anabilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Programı : Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı
Statüsü : Yüksek Lisans x Doktora □

ÖĞRENCİ

İrem Özceyhan
26.12.2023

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Türker
26.12.2023

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Araştırmam sürecinde bana rehberlik eden sürecin her aşamasında katkısı ile yardımcı olan değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hasan Türker'e, tezime verdiği geri dönüşler sayesinde daha iyi bir çalışma ortaya koymamda yardımcı olan değerli hocalarım Doç. Dr. Aslı Avcı Akçalı 'ya ve Dr. Öğr. Üyesi Adil Adnan Öztürk'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Başarı testi geliştirmemde uzman görüşü olarak araştırmama katkı sağlayan kıymetli hocam Prof. Dr. Doğan Duman'a, yine görünüş geçerliği için yardımını aldığım ve uygulamam için bana sınıflarını açan sosyal bilgiler öğretmenleri Hidayet Yıldırım'a, Berna Avşar'a ve Narin Çiçekli'ye çok teşekkür ederim.

Liseden beri öğrenim hayatımın her kademesinde birlikte olduğum, yüksek lisansı da birlikte yürüttüğüm hem arkadaşım hem meslektaşım olan Ezgi Uztemur'a ve son olarak beni bu günlere getiren, her zaman yanımda olan ve desteğini hiç esirgemeyen canım annem Gönül Özceyhan'a ve rahmetli babam Acar Özceyhan'a sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET vii
ABSTRACT viii
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Amaç ve Önem 2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri 2
1.4. Sınırlılıklar 3
1.5. Tanımlar 3
BÖLÜM II 4
KURAMSAL ÇERÇEVE 4
2.1 Materyal Tasarımı ve Kullanımı 4
2.2 Kanıt Temelli Eğitim 5
2.3 Kanıt Temelli Öğrenme Yaklaşımları 7
2.3.1 Kişisel Tarih Anlatımı Yoluyla 7
2.3.2 Yedi Aşamalı Sorgulama Yaklaşımı 8
2.3.3 Kavrama Analiz Değerlendirme Stratejisi 9
2.3.4. Tarihsel Düşünme Stratejileri Modeli 10
2.3.5. Üç Aşamalı Tarihsel Düşünme Stratejisi 10
2.4. Birincil ve İkincil Kaynakların Tanım ve Sınıflandırılması 10
2.5. T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Tarihsel Gelişimi 11
2.5.1. T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı ve Kanıt Kullanımı 14
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 17
Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri 17

Makaleler 21
BÖLÜM III 24
YÖNTEM 24
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni 24
3.2. Çalışma Grubu 25
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları 25
3.3.1 Başarı Testi 25
3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci 28
3.5. Verilerin Analizi 33
3.6 Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği 34
3.7 Araştırmacının Rolü 35
BÖLÜM IV 36
BULGULAR 36
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 36
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 36
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 37
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 37
BÖLÜM V 39
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 39
5.1 Sonuç ve Tartışma 39
5.2 Öneriler 41
KAYNAKÇA 42
EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ 49
EK 2. Uygulama İzinleri 50
EK 3. ETİK İZİN 52
EK 4. BAŞARI TESTİ 53
EK 5. BAŞARI TESTİNE AİT KAZANIMLAR 57

EK 6. BAŞARI TESTİNE AİT BELİRTKE TABLOSU 58
EK 7. OKUL İZİNLERİ 59

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Coltham ve Fines (1971) Tarafından Oluşturulan Kanıt Kullanma Becerilerine Ait Tablo 6
Tablo 2 Bireysel tarih anlatımı oluşturma..... 7
Tablo 3 Kavrama analiz değerlendirme stratejisine ilişkin süreç 9
Tablo 4 Araştırma deseni 25
Tablo 5 Madde güçlük ve ayırt edicilik analizi..... 26
Tablo 6 Normallik Analizi Sonuçları 34
Tablo 7 Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamalarına ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları..... 36
Tablo 8 Deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanlarına ilişkin bağımlı grup t testi sonuçları..... 37
Tablo 9 Kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanlarına ilişkin bağımlı grup t testi sonuçları..... 37
Tablo 10 Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest puan ortalamalarına ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları..... 38

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Lozan Görüşmeleri konusunda kullanılan kanıt ve kanıta yönelik sorular..... 29
Şekil 2. Yabancıların kendi posta teşkilatlarını kurmuş olduklarını gösterir kanıt ve kanıta yönelik sorular 29
Şekil 3. Güney Cephesi işlenirken sunulan kanıt ve tercümesi 30
Şekil 4. Gazete haberine ilişkin öğrencilere yöneltilen sorular 30
Şekil 5. Lozan Görüşmeleri için kullanılan kanıt ve tercümesi 31
Şekil 6. Karikatüre yönelik yöneltilen sorular 31
Şekil 7. Batı Cephesi işlenirken kullanılan kanıt ve yöneltilen sorular 32
Şekil 8. Kanıtın çözümlenmesi için sunulan bilgiler ……..32
Şekil 9. Lozan Antlaşmasına yönelik kanıt ve yöneltilen sorular……33
Şekil 10. Sakarya Meydan Muharebesi anlatımında kullanılan kaynak ve kanıta yönelik sorular……..…33

ÖZET

ORTAOKUL 8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNDE KANITA DAYALI MATERYAL KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNE ETKİSİ

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 8. sınıf T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi "Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" ünitesi öğretiminde kanıta dayalı öğretim yönteminin öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelemektir.

Araştırmada deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 öğretim yılında İzmir ili Buca ilçesi 30 Ağustos Ortaokulunda 8. sınıfların 2 şubesinde okuyan 40 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi ile elde edilmiştir. Araştırma süresince elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 24.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında madde analizleri gerçekleştirilmiş, normallik analizleri yapılarak bağımlı grup t testi ve bağımsız gruplar t testi analizleri gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın sonunda kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin sontest başarı puanlarının, geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak deney grubunda kullanılan kanıta dayalı materyallerin, kontrol grubunda kullanılan geleneksel öğrenme yöntemlerine göre akademik başarı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Kanıt, Kanıt Temelli Öğretim.

ABSTRACT

THE EFFECT OF EVIDENCE BASED MATERIAL USE ON STUDENTS ACADEMIC SUCCEES IN 8 TH GRADE TURKISH REPUBLIC REVOLUTION HISTORY AND KEMALIZM LESSON IN MIDDLE SCHOOL

The purpose of this research is to analyse the influence of the use evidence-based teaching method on the academic success of the students in the teaching of the unit "A National Epic: Either Independence or Death" in the 8th grade Turkish Republic Revolution History and Kemalizm course.

Experimental design with pretest-posttest control group, which is one of the experimental designs, was used in the research. The study group of the research consists of 40 students studying in 2 branches of 8th grades at 30 Ağustos Secondary School in Buca district of Izmir in the 2022-2023 education year.

The data in the study were obtained by the achievement test. SPSS 24.0 package program was used to analyze the data obtained during the research. During the scale development process, validity, reliability and factor analyzes were performed. Independent groups t-test was used to calculate the difference between the experimental and control groups.

The findings obtained at the end of the research;

There was no statistically significant difference in academic achievement levels in the experimental group, in which evidence-based materials were used, compared to the control group, in which the traditional teaching method was continued.

Keywords: Turkish Republic Revolution History and Kemalizm, Evidence, Evidence Based Teaching.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim, insan davranışlarında istenilen yönde gelişme sağlanması için yürütülen bir süreç olarak tanımlanabilir. En geniş haliyle tanımladığımız bu kavram, insanların bu süreci düzenli ve sistemli bir hale getirmesiyle birlikte farklı boyutlar kazanmıştır. Ertürk (1975) eğitimi; "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci" (s.12) olarak tanımlamaktadır (Akt. Sönmez, 2007). Bu sürecin olabilecek en etkili şekliyle ilerleyebilmesi adına çeşitli eğitim yöntemleri geliştirilmiş, bu yöntemlerin verimlilikleri test edilmiş, ilerleyen süreçlerde içinde bulunulan dönem şartlarına göre yeniden yapılandırılmış ya da yeni yöntemler geliştirilerek kullanılmıştır.

Eğitim-öğretim faaliyetleri için geliştirilen yeni yöntem ve tekniklerin farklı ülkelerde, yaş gruplarında ve derslerde kullanılması bu yöntem ve tekniklerin işlevselliğini sınayan ve geliştiren bir uygulama olarak görülmektedir. Farklı araştırmacıların farklı yöntemlerle elde ettikleri nitel ve nicel veriler bir geri dönüt olarak değerlendirilip yöntem ve tekniklerin iyileştirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır.

Değişen dünyanın yeni ihtiyaçlarına cevap veremeyen geleneksel öğretim yöntemleri kademeli olarak yerini yenilikçi yöntemlere bırakmıştır. Bu çalışmanın konusunu olan kanıt temelli eğitim de benzer ihtiyaçlar doğrultusunda ilk olarak İngiltere'de ortaya çıkmıştır. Düz anlatım ile yürütülen tarih derslerinin öğrencilerde ilgi ve merak uyandırmada yetersiz olduğu gözlemlenmiş ve bu durumu değiştirmek adına İngiltere Okullar Konseyi 1972 yılında Kanıt Temelli Tarih Öğretimi (evidence- based history teaching) yöntemini uygulamaya başlamıştır, (A New Look at History, 1976., Akt. Kabapınar,2021). Bu tarihten sonra tarih derslerinde birincil ve ikincil kaynak kullanımı (gazete kupürü, günlük, fotoğraf, nesne vb.) arttırılmıştır. Kaynaklarda çeşitlilik oluşması (görsel, işitsel, dokunsal) farklı zekâ tiplerine sahip öğrencilere de hitap eden kapsayıcı bir ders işlenebilmesine olanak sağlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde bu yeni yaklaşımın derslerde aktif kullanılması 2005 öğretim programı ile gerçekleşmiştir. Sosyal bilgiler dersi öğretim programı incelendiğinde yapılandırmacı eğitim anlayışına dayalı olarak yeni yöntem ve teniklerin kullanılmasının teşvik edildiği ve kullanılabilecek kanıtlarla ilgili öğretmenlere referans olacak örneklere yer verdiği görülmektedir. 2018 öğretim programı da aynı yaklaşım çerçevesinde tasarlanmıştır.

Fakat programa dahil edilen yeni öğrenme alanlarının olması, bazı kazanımların çıkartılıp yeni kazanımların oluşturulması kanıt temelli çalışmalar için yeni sahalar oluşturmaktadır.

1.2. Amaç ve Önem

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak olan kanıta dayalı materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini incelemektir.

2005 sonrası benimsenen yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde tüm derslerin öğretiminde belirli değişiklikler gözlemlenmiştir. Sosyal bilgiler dersi içinde yer alan tarih konularının öğretiminde de bu yansımaları görmek mümkündür. Bu açıdan ele alındığında yapılandırmacı tarih öğretimi yaklaşımının en önemli özelliği kanıt kullanımı ile öğrencilere kanıt sorgulama becerisinin kazandırılmasıdır (Pamuk, 2014). "Öğrenci, kanıta dayalı öğrenme yoluyla kanıtları kendi zihin dünyasında süreçten geçirdikten sonra bir anlam çıkarmaya başlamaktadır. Öğrencinin bilgi inşasını ve kendi anlamını oluşturmasında birinci el kaynaklar/kanıtlar ikinci el kaynaklardan/kanıtlardan daha etkili olmaktadır" (Koldaş ve Pamuk, 2020).

Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersleri kanıt kullanma açısından en elverişli dersler olarak gösterilebilir. Bu derslerin önemli amaçları arasında da öğrencilere kanıtı tanıtmak ve onu kullanma becerisi kazandırmak vardır. Başka bir ifadeyle öğrencilerin kanıta dayalı olarak akıl yürütebilmelerini sağlamak önemli amaçlardandır. Buradan yola çıkarak öğrencilerin kanıt niteliği taşıyan kaynaklarla tanışmalarına önem verilmelidir. Bu kaynaklar görsel ve işitsel, yazılı dokümanlardan ve nesnelerden oluşmaktadır (Sever ve Koçoğlu, 2017).

Kanıt temelli yaklaşımların etkililiğini ve öğrencilerin kanıt kullanma becerilerini konu edinen çalışmalar hem sosyal bilgiler branşında hem de diğer branşlarda mevcuttur. Ancak 2018'de değişen öğretim programı ile kazanımlarda ve konu alanlarında değişiklikler yapılmıştır. Kanıta dayalı materyal geliştirmek için seçilen "Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" ünitesinde kanıta dayalı materyal kullanımına ilişkin bir çalışma bulunmamaktadır. Araştırma konusunun ve araştırma sırasında kullanılan materyallerin bu yönüyle yenilikler barındırdığı söylenebilir.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Araştırmanın problem ve alt problem durumu aşağıdaki gibidir.

Problem:

İlköğretim 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde kanıta dayalı materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi nedir?

Alt Problem:

1. Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu ve geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı ön testinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ön ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu ve geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı son testinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

- Bu araştırma ortaokul 8. Sınıf düzeyindeki T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde "Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" ünitesi çerçevesinde yürütülmüştür.
- Bu araştırma deneysel çalışmanın yapıldığı okulun 8. Sınıf 2 şubesi ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Eğitim: Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı ve istendik davranış değişikliği oluşturma sürecidir (Ertürk, 1972. Akt. Sönmez, 2007).

Kanıt: Uygan vd. (2014) kanıtı, bir kişinin kendisini ve başkalarını bir ifadenin veya ifadenin doğruluğuna ikna etmek için ileri sürdüğü mantıksal argümanların yanı sıra muhakeme ve çıkarım, bir sonucun doğrulanması ve savunulması gibi süreçler olarak tanımlamıştır (Akt. Ünalmış, 2023).

Kanıt temelli öğrenme: Bilimsel araştırma bulgularının uygulama olarak kullanıldığı ve öğrencinin öğrenme sürecinde kendi değerlendirmelerini üstlendiği öğrenme yaklaşımıdır (Kibar, 2019).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Materyal Tasarımı ve Kullanımı

Formal eğitim türlerine bakıldığında belirli amaçları olan, belirli bir alanda ve süre dahilinde bir öğretici tarafından uygulanan bir plan olduğu görülmektedir. Bu hazırlanmış olan plan ve programların öğrencilere en kalıcı şekilde aktarılması eğitim- öğretim faaliyetlerinin temel amacını ortaya koymaktadır. Bu amaç dahilinde geçmişten günümüze öğretimi destekleyici materyaller geliştirilmiş, kullanılmıştır. Kullanılan materyallerin yaş grubuna ve eğitim düzeyine uygunluğu, kolay elde edilebilirliği ve maliyeti gibi özellikleri eğitim bilimlerinde sıklıkla üzerinde durulan konular içerisine girmektedir. Öğretim araç-gereç ve materyallerinin derslerde aktif bir şekilde kullanılması ile; öğrencinin merkeze alındığı, bilginin yaşantı yoluyla aktarıldığı öğrenme ortamlarının sağlanması amaçlanmaktadır (Öztürk ve Dilek, 2005).

Materyallerden beklenen verim düzeyinde bir artış sağlamak için materyalin hedef kitlesi iyi analiz edilmelidir. Öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak içinde bulunulan çevre ve kültürle birlikte bilgiyi somutlaştıran bir ders işlenişine gerek duyulmaktadır (Titiz, 2005). Yaş grubuna uygunluğunun yanı sıra görsel, işitsel, dokunsal vb. zeka tiplerini kapsayan çok yönlü materyaller kullanılmalı ya da kullanılan materyallerde farklı zeka tiplerine hitap edecek çeşitlendirmelere gidilmelidir. Ergin (1995) öğrencilerin;

- "%83'ü görme
- %11'i işitme
- %3,5'i koklama
- %1,5'i dokunma
- %1'i tatma duyularıyla edinilmiş yaşantılarla öğreneceğini ifade etmektedir." (Akt. Özkurt ve Erben Keçici, 201, s. 290)

Çoklu öğrenme ortamlarının sağlanmasıyla birlikte birbirlerinden farklı öğrenme ihtiyaçları olan öğrenciler için daha verimli bir aktarım süreci başlamış olacaktır. Kullanılan materyaller aynı zamanda ders içeriğini destekleyici unsurlar olacağından öğrencilerin hatırda tutma düzeyleri üzerinde artış sağlaması, zamandan tasarruf ettirmesi ve aynı dersi birden fazla veren öğretmenler için de içeriğin tutarlı sunulması adına kolaylık sağlamaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999).

Geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı, ezbere dayalı sistemler ile günümüz koşullarına bakıldığında çoklu materyal kullanımı için uygun koşulların sağlandığını

söylenebilmektedir. Teknolojinin gelişmesi, kaynakların internet tabanlı olarak daha kolay elde edilmesi, aynı konu üzerinde birden fazla materyalin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Derslerde kullanılabilecek eğitim teknolojilerine; tepegöz, projeksiyon, bilgisayar, radyo, mp3 oynatıcı vb. örnek gösterilebilir. McGuire (1996) bu materyallerin kullanımı ile bilgiyi yapılandırma ve dünyayı algılama becerilerinin arttığını vurgulamaktadır (Akt. Sever ve Koçoğlu, 2017).

Ülkemizde Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders içeriklerine bakıldığında materyal çeşitlendirilmesinin rahatlıkla yapılabileceği konu başlıklarıyla karşılmaktadır. Kazandırılmak istenen temel beceriler ve değerler de göz önüne alındığında etkili bir öğretim faaliyetinin pekiştiricisi olabilecek materyallerin tasarımı ve kullanımı büyük önem taşımaktadır. Çünkü, eğitim öğretim faaliyetleri boyunca kaynak (ders kitabı, öğretmen vb.) ile alıcı (öğrenci) arasında bilgiyi taşıyan her şey öğretim araç-gereç ve materyalleridir (Çelik, 2009).

Materyal tasarımının temel ilkeleri olarak gösterilen kolay ulaşılabilirlik, düşük maaliyet, saklanabilirlik (sürdürülebilirlik), hedef kitleye uygunluk vb. faktörler göz önüne alındığında konuya uygun kanıt kullanımının bu materyal açığını kapatmak için uygun yöntemlerden biri olabileceği araştırmalara konu olmuştur (Sever ve Koçoğlu, 2017).

2.2 Kanıt Temelli Eğitim

Türk Dil Kurumu tarafından kanıt "Bir şeyin doğruluğu, gerçekliği konusunda kanaat verici belge, delil, iz, argüman" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Yani insanların karar verme süreçleri üzerinde etkili olan unsurlar olarak da anlamlandırılabilir. Eğitimde kanıt kullanımının da kanıtların pekiştirici gücünden kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Kanıt temelli öğrenme, sosyal bilimcilerin çalışmalarını yaparken kullandıkları kanıtları öğrenme ortamına taşıyarak, öğrencilerin sorularla yönlendirilerek bu kanıtları analiz ederek değerlendirdiği etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Çelikkaya vd., 2019). İlk olarak tarih derslerinde kullanılmaya başlanan bu yöntem öğrencilerin sadece bilgi basamağında çakılı kalmasını engellemekte, öğrencilerin diğer bilişsel basamaklara ulaşmasını desteklemektedir (Kabapınar, 2021).

Öğrencilerin sunulan kanıtlarla birlikte dersin etkin bir unsuru olmasının önü açılmaktadır. Kanıtları incelemeleri, karşılaştırmaları, yorumlamaları onları dersin bir parçası haline getirmekle kalmamakta aynı zamanda eleştirel düşünme, kanıt kullanma, araştırma ve okuryazarlık gibi becerileri geliştirmelerine de olanak sağlamaktadır (Özbaş, 2010).

Kabapınar, tarih ve sosyal bilgiler derslerinde kanıt kullanımının öğrenciler açısından olumlu yönlerini şöyle sıralamıştır;

- tarihsel ya da sosyal bilginin üretilmesinin temelinde kanıtların olduğunu fark etmeleri;
- aynı kanıtları kullansalar dahi tarihçilerin/sosyal bilimcilerin farklı bakış açıları ve yorumlar üretebilecekleri;
- kanıtları analiz etmek yoluyla kendilerinin de tarihsel ya da sosyal bilimlerle ilintili konulara ilişkin yorum/bakış açısı üretebilecekleri;
- tarihin ve sosyal bilimlerin yorumlanmasında mutlak doğrunun yer almadığı,
- tarihsel ve sosyal konularla/sorunlarla ilgili kanıtların güvenilirliğini sorgulamanın öneminin kavranması,
- tarih ve sosyal bilgiler dersinin, kullanılan yönteme bağlı olarak ezber ile özdeşleşmek durumunda olmadığını görmelerini sağlamasıdır. (Kabapınar, 2021, s. 31-32)

Kanıt kullanımı için sıralanan tüm bu olumlu geri dönüşler göz önüne alındığında öğrencide istenilen yönde bir davranış ve düşünce sistemi gelişimi gözlemlenebilir. Kanıtların öğrenciler tarafından sorgulanmasında etkili olan beceriler ayrıntılı ve açıklayıcı olarak Coltham ve Fines (1971) tarafından incelenmiştir.

Tablo 1.

Coltham ve Fines (1971) Tarafından Oluşturulan Kanıt Kullanma Becerilerine Ait Tablo

Sözcük Edinimi	Tarih bilimine ait terimlerin öğrenilmesi, dersin öğrenciler tarafından anlaşılmasına kolaylık sağlayacaktır.
Referans Bilgisi	Bilgilere birincil ve kısmi olarak ikincil kaynaklardan ulaşmak, kaynakları sorgulamak ve düzenlemesini yapmak adına ihtiyaç duyulan bir beceridir.
Hafızaya Yerleştirme	Öğrencilerden konu kapsamındaki bilgilerini kalıcı hafızaya aktarması ve ihtiyaç dahilinde kullanması istenir.
Kavrama	Kanıt kullanma becerilerinde bu süreç yeni bilgi ya da materyalle karşılaşıldığında gerek duyulan bir davranış olarak görülmektedir. Genel hatlarıyla bilgi ve materyalin doğru çözümlenmesini sağlayan işlemlerin sonucudur.
Çeviri	Birbirinden farklı materyaller yorumlanırken bu materyallerin birbirine hizmet edecek şekilde dönüştürülmesi gerekir. Yazılı, sözlü, işitsel materyaller şemalara, kavram haritalarına dönüştürülebilir. Aynı şekilde görsel materyaller de tasvir edilerek yazıya geçirilebilir.
Analiz	Analiz sürecinde bir bütünün parçalara ayrılarak anlamlandırılması ve sonrasında bu parçaların birleştirilerek daha derin bir sonuca ulaşılması temel amaçtır. Bu parçaların sözlü ifadeleri, çizimleri ve biçimleri öğrenci tarafından oluşturulabilir. Parçalar arasındaki ilişkileri ve varsa kopuklukları tespit eder.
Öteleme	Daha öncesinde edinilmiş bilgi birikiminin kanıt üzerinden kullanılmasını sağlayan bir beceri düzeyidir. Kanıtın incelenmesi sonucu çıkarımlarda bulunma, akıl yürütme faaliyetleri bu süreçte gözlemlenir.

Sentez	Bir araştırmanın her aşamasında olması beklenen bu süreçte, edinilen malzeme ve bilgiler birbirlerinin sağlaması yapılacak şekilde planlanır. Kronolojik olarak sıralama, hizmet etmeyen unsurların çıkarılması gibi beceriler bu aşamada görülür.
Yargı ve Değerlendirme	Varsayılan bir ölçüt ya da birden fazla ölçütle kanıtın sahip olduğu nitelikler belirli kıstaslar çerçevesinde değerlendirilir. Bu davranışa örnek olarak; ölçütler ve sonuç arasındaki anlamlılık ortaya çıkarılır, elde edilen sonuç tartışılır.
İletişim Becerileri	Tarih konulu araştırmaların ürünleri çeşitlilik gösterebilir ve farlı kişiler bu sonuçları değerlendirmek isteyebilir. Bundan sebep herkesin kavrayabileceği kolay akış şemaları, görselle desteklenmiş argümanlar ve yalın bir dil kullanılmalıdır.

(Akt. Safran, 1993).

2.3 Kanıt Temelli Öğrenme Yaklaşımları

Literatürde kanıt temelli öğrenme amacıyla kullanılabilecek çeşitli yöntemlerin ifade edildiği görülmektedir. Kabapınar (2021) bu bağlamda kullanılabilecek teknikleri şöyle listelemektedir**:**

1. "Kişisel Tarih Anlatımı Oluşturma
2. Yedi Aşamalı Sorgulama Yaklaşımı
3. Kavrama- Analiz- Değerlendirme Stratejisi
4. Tarihsel Düşünme Stratejileri Modeli
5. Üç Aşamalı Tarihsel Düşünme Stratejisi" (s. 36).

2.3.1 Kişisel Tarih Anlatımı Oluşturma

Compston (2002), birinci elden kaynak kullanımı için kılavuz niteliğinde bir çalışma ortaya çıkarmıştır. Çalışmada kanıtın nasıl algılanması gerektiği, öğrencilerin bu kanıtları nasıl kullanabileceği ve kişisel tarih anlatımının oluşturulma süreciyle ilgili önemli bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2.

Kişisel tarih anlatımı oluşturma

Kanıtlarla Çalışma			
Ana fikri tanımlama	Soru sormayı öğrenme	Derinlemesine inceleme	Alıştırma

Bakış Açılarının Farkına Varma		
Bakış açılarını tanımlama	Kanıtlarla bağdaştırma	Alıştırma

(Kabapınar, 2021)

Kabapınar (2021)'a göre kişisel tarih anlatımı yoluyla öğrencilerde aşağıdaki becerilerin gözlenmesi beklenmektedir.

Kanıtlarla çalışma: Öğrencilerin kanıtlar yoluyla veri elde etmeleri, olgu ve yargı kavramlarını ayırt etmeleri beklenir.

Ana fikri tanımlama: Öğrencilere verilen kanıtların işlenmesi, ana düşüncenin tanımlanması istenir. Öncesinde küçük grup tartışması yaparak görüşlerini ifade etmede öz güven sağlarlar, sonrasında büyük gruba yani sınıfa karşı ifade ederler. Gerekli tartışma ortamı koşulları sağlandıktan sonra görüşler ifade edilir ve bu görüşlerden işlevsel olanları tahtaya yazılır. Sonrasında bu görüşler bir çatı altında toplanabiliyor mu? Bu incelenir.

Soru sormayı öğrenme: Ana fikrin tanımlanmasının ardından kanıtlar daha net bir şekilde anlamlandırılacağından kanıta yönelik doğru sorular geliştirilebilecektir.

Derinlemesine inceleme: Kanıtta var olan bilgilerin öğrenciler tarafından derinlemesine incelendiği bölümdür. Bu bölümde öğrenciler bir tarihçi gibi düşünmeye yönlendirilir.

Alıştırma: Öğrencilerden sorguladıkları, inceledikleri kanıtları kullanarak ortaya bir ürün koymaları istenir

Bakış açılarının farkına varma: Olayların farklı kişiler tarafından yorumlanmaya müsait bir yapısı olduğunu anlar.

Kanıtları bağdaştırma: Birden fazla kanıtla çalışılan durumlarda, kanıta yönelik görüşlerin doğruluğunu saptamak öğrenciler açısından zor olabilmektedir. Bu amaçla birbirini tümüyle yalanlayan, zıt argüman sahibi kanıtlar bir arada kullanılmamalıdır.

Alıştırma: Uygulama tekrarının yapılabilmesi için öğretmene yol gösterici olacaktır. Aynı gruba kanıt kullanımı öğrencilerin kanıtı kullanma becerilerini desteklerken, kanıtların farklı gruplara uygulanması geri dönüt oluşturmada öğretmene yardımcı olacaktır (Kabapınar, 2021).

2.3.2 Yedi Aşamalı Sorgulama Yaklaşımı

Foster tarafından tartışmalı konuların eğitiminde ortaya atılan yaklaşımın aşamaları şu şekildedir (Foster, 2014; Akt. Günal, 2016);

1. Konunun belirlenmesi: Belirlenecek olan konu, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine, müfredata, konu için ayrılan süreye uygun olarak seçilmelidir.

2. Seçilecek konunun soru şeklinde ifade edilmesi: Konu direkt ismiyle değil soru biçiminde sunulmalı ki öğrenciler bu konunun tartışılmaya açık olduğunu anlayabilsinler.

3. Arka plan bilgisinin verilmesi: Bu aşamada sunulan kanıtlara dair bir ön bilgi verilmelidir. Öğrencilerin yöneltilen soruya bir cevap hazırlayabilmeleri için bilgi sahibi olmaları gerekir

4. Kanıtların sunulması: Sürecin en önemli noktası burasıdır. Kanıtlarla birlikte öğrencide bir görüş oluşmaya başlamaktadır. Bu aşamada kanıt çeşitliliğinin bol olması, öğrencilerin değerlendirme sürecine katkı sağlayacaktır.

5. Öğrencilerin kanıtları incelemesi: Öğrencilerden kanıtları sınıflandırmaları istenir. Destekleyen, karşıt olan ve kesin yargıda bulunmayan kanıtlar olarak tasnif ettirilir. Öğrenciler bu sayede inceleme sürecinin aktif unsuru olacaklardır.

6. Öğrencilerin karar vermesi: Sınıf tartışmasına ön hazırlık olacak şekilde öğrencilerden temel soruya cevaben bir yazı yazması istenilir. Bu görüşe ulaşmada kanıtları nasıl değerlendirdikleri yazdıkları metinde yer almalıdır.

7. Sınıf tartışması: Öğrencilerin ulaştığı sonuçlar sınıfta tartışmaya açılır. Bu sürece öğretmen öncülük etmelidir. Görüşleri ifade noktasında en önemli unsur kaynakların referans gösterilmesidir.

2.3.3 Kavrama Analiz Değerlendirme Stratejisi

Bu yöntem aşağıdaki tabloda gösterildiği biçimde bir akışa sahiptir.

Tablo 3.

Kavrama analiz değerlendirme stratejisine ilişkin süreç

1. Aşama Kavrama	2. Aşama Analiz	3. Aşama Değerlendirme
Kaynak çıkarımını destekliyor mu?	Bu kaynak ne anlatıyor?	Kaynak kullanışlı mı?
Çıkarımla ilgili kanıtlar ne ifade eder?	Bu kaynağa güvenebilir miyim?	Çelişen kaynaklardan ikna edici bir anlatımı nasıl oluştururum?
Çıkarımları nasıl ifade ederim?	Bu kaynağa neden güvenirim ya da güvenemem?	

(Kabapınar, 2021).

Kanıtın anlaşılması, sorgulanması ve son olarak değerlendirilmesi beklenir.

2.3.4. Tarihsel Düşünme Stratejileri Modeli

De La Paz (vd. 2007) bu kanıt temelli modeli Wineburg'un (1990) çalışmalarından faydalanarak ortaya çıkarmıştır. Bu stratejinin üç temel aşaması vardır;

Birinci aşama: Kanıtı inceleme

İkinci aşama: Detayları karşılaştırma

Üçüncü aşama: Her kanıttan güvenilir olanları not etme.

2.3.5. Üç Aşamalı Tarihsel Düşünme Stratejisi

Ağırlıklı olarak yazılı ve görsel kaynakların tercih edildiği bir yöntemdir. İlk aşamada öğrencilere kanıtlar sunulur ve bu kanıtlar üzerine tartışmaları istenir. İkinci aşamada ilk verilen kanıtları pekiştirici, benzer kanıtlar öğrenciler sunulur. Son aşamadaysa ilk ve ikinci kaynaklar kendi içlerinde karşılaştırılır (Kabapınar, 2021).

2.4. Birincil ve İkincil Kaynakların Tanım ve Sınıflandırılması

Ünlü tarihçi Lucien Febvre tarih yazımında önemli yer tutan belge ve kanıtların önemini şu şekilde açıklamıştır:

> Kuşkusuz tarih yazılı belgelerle yapılır. Ama yazılı belgeler yoksa, onlarsız da yapılabilir ve yapılmalıdır. Balı alınacak her zamanki çiçeklerin yokluğunda, tarihçinin zengin buluşları içinde ne varsa hepsi kullanılarak yapılmalıdır. Sözlerle de tarih yapılabilir, resimlerle de. Toprak parçasıyla da, çatı kiremitleriyle de. Tarla biçimleri ve yaban otlarla da. Ay tutulmasıyla da, at yularıyla da. Jeologların uzmanca taş-kanıtlarıyla da, kimyacının kılıçların madeni üzerine yaptığı araştırmalarla da. Bir sözcükle: insandan kalma olan, insana bağlı olan, insana yarayan insanın dile getirdiği ve onun varlığını, uğraşılarını, zevklerini ve yaşam biçimlerini anlatan ne varsa, bunların hepsiyle tarih yapılabilir ve yapılmalıdır
>
> Lucien Febvre (Carr ve Fontana, 1992, s. 39)

Kanıtlar, ait oldukları döneme ait birçok bilgi barındıran ve çoğu zaman tarihe yön veren kişi, olay ya da olguları günümüzde değerlendirmede bize kolaylık sağlayan tarihi materyallerdir. Bu materyallerin kanıt niteliği taşıması için sahip olması gereken bazı nitelikler vardır. Ya bahsedilen döneme ait olması ya da o dönemin kaynaklarından yararlanılarak oluşturulmuş olması gerekmektedir. Konu edinilen dönemde ortaya çıkarılmış olan materyallere ana kaynak, ana kaynak kullanılarak oluşturulmuş olanlara ise birinci elden aktarılan ikincil kaynak ifadesi kullanılmıştır (Akt. Çıdacı, 2015).

Birincil ve ikincil kaynakların tanım ve sınıflandırmasında farklı dönemlerde farklı araştırmacılar katkıda bulunmuşlardır. Halkın (1989) birincil kaynakları:

1. "Diplomatik kaynaklar

2. Nakli kaynaklar
3. Epigrafik kaynaklar olarak ifade etmiştir" (Akt. Doğan, 2007, s. 22).

Kütükoğlu (1994) ise yine aynı şekilde üç farklı başlıkta sınıflandırmasını şöyle yapmıştır:

1. "Yazılı çizili, sesli ve görüntülü kaynaklar,
2. Sözlü kaynaklar,
3. Müzelik materyaller" (s. 18)

Amerikan Kongre Kütüphanesi tarafından yapılan sınıflandırmada (Akt. Ata, 2002) ise daha detaylı alt başlıklar görmekteyiz. Bunlar:

1. Nesne (Obje) Kaynakları: Buluntular, aletler, silâhlar, icatlar, üniformalar, modalar, mezar taşları.

2. İmaj (Görsel) Kaynaklar: Fotoğraflar, filmler, videolar, güzel sanatlar.

3. İşitsel Kaynaklar: Sözlü tarih kayıtları, görüşme kayıtları, müzik kayıtları.

4. İstatistik Kaynakları: Nüfus verileri, haritalar, mimarî çizimler gibi.

5. Metin Kaynakları: Gazeteler, mektuplar, tarihsel yemek kitapları, reklamlar, günlükler, bilinen tarihsel dokümanların orijinal metinleri.

6. Halk Kaynakları: Aile fotoğrafları, atadan kalma aletler ve malzemeler, giysiler (Akt. Ata, 2002, s. 80)

Danzer ve Newmen (1996) (Akt. Ata, 2002) ise birincil kaynakları sınıflandırırken 5 alt başlığı şu şekilde belirtmiştir:

1. "Yazılı dokümanlar
2. Elektronik medya
3. Görsel sanatlar
4. Folklar ve mitoloji
5. Fiziksel çevre ve maddi kültür" (s. 80)

İkincil kaynaklarsa birincil kaynakların kullanılmasıyla elde edilmiş, çoğunlukla; tarihçiler, gazeteciler ve yazarların ürettiği materyallerdir. Tarih konulu kitaplar, gazete haberleri ve belgeseller örnek gösterilebilir (Akt. Malbeleği, 2022). Bu kaynak türü tarihçiler ve film yönetmenlerince yapılan yorumları da içermektedir. Bu kaynaklardan elde edilen bilgi de bu yüzden dolaylı yolla edinilmiş olur. İkincil kaynaklar da tarih öğretimi için temel kaynak niteliği taşımaktadırlar.

2.5. T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Tarihsel Gelişimi

"Eğitim, insan topluluklarının sürekliliğini sağlayan en temel koşullardan biridir. Toplumsal kültürü bir kuşaktan ötekine aktarmak ve aktarırken de gençlere geleceğin

kapılarını açacak anahtarları vermek ancak eğitimle olanaklıdır" (Taşdelen, 1992, s. 67). Aynı zamanda eğitim siyasal rejimlerin ve ülkelerin devamlılığını da sağlamaktadır. Siyasal rejimler, ekonomik ve toplumsal düzenler eğitim sisteminden ayrı olarak düşünülemez (Taşdelen, 1992). Dünyada Fransız Devrimiyle birlikte ortaya çıkan milliyetçilik düşüncesi ile bilinçlenen toplumlar ulus-devletler oluşturma sürecine girmişlerdir. Ulus-devlet oluşturma sürecinde ortaya çıkan yeni devletler eğitim yoluyla kendi ideolojilerini ve kendi dünya görüşlerini halka benimsetmek ve gelecek nesillere aktarmayı amaçlamışlardır. Avrupa'daki birçok devlet de eğitim aracılığıyla siyasi ideolojilerini gelecek nesillere aktarmaya çalışmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de bunlardan biridir (Bolat, 2012).

Canbolat'a (1992) göre de, cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren yeni Türkiye'de eğitim ve öğretim önemli bir konu haline gelmiştir. "Atatürk döneminde, genç Cumhuriyetin görüşlerini, dayandığı temelleri ve ulaşmak istediği hedefleri, yeni kuşaklara belletmek işi milli eğitimin amacı olarak alınmış, böylece yeni Türk Devleti'nin sağlam temellere oturtulması ve devamlılığı sağlanmıştır" (Taşdelen, 1992, s. 68). Bu sağlam temeller doğrultusunda eğitimde sisteminde de önemli bir yere sahip olan ve aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluşundan itibaren sahip olduğu ideolojiyi yaymanın ve benimsetmenin bir aracı olarak "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" dersi ortaya çıkmıştır. Günümüzde bu ders ilköğretim ve ortaöğretim de "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük", yükseköğretimde ise "Atatürk İlkleri ve İnkılap Tarihi" adıyla okutulmaktadır (Yildiz Kırhan, 2020).

Türkiye'de "Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi" dersleri ilk kez Ankara Hukuk Mektebi'nde "İhtilaller Tarihi" adıyla okutulmaya başlanmıştır. İhtilaller Tarihi dersinin okutulma kararı dönemin Adalet Vekili Mahmut Esat Bozkurt tarafından verilmiştir. Bu dersin müfredat programında yer alması kararı Ankara Hukuk Mektebi'nin 15 Eylül 1925 tarihli ilk kurucular kurulu toplantısında Adliye Vekili Mahmut Esat Bozkurt ve Devletler Hukuku Müderrisi Cemil Bilsel arasındaki görüşmede kararlaştırılmıştır. Bu ders hukuk ile tarih arasındaki yakın ilişkiler nedeniyle hukuk öğrencileri için yararlı olacağı düşünülerek müfredatta yer almıştır. Aynı zamanda ihtilaller tarihi dersi radyoda yayınlanmıştır (Oral, 2001). Özbaran'a (1992) göre, İhtilaller Tarihi dersi cumhuriyetle birlikte doğan yeni bir devletin niteliğini öğretebilmek ve devrimin gelişme sürecini kavratabilmek için okutulmuştur.

Mustafa Kemal Atatürk, 5 Kasım 1925 yılında Ankara Hukuk Mektebi'nin açılışında gerçekleştirdiği konuşmasında o zamana kadar yapılan ve yapılmakta olan köklü değişimleri

Türk İnkılabı olarak tanımlamıştır. "Türk İnkılabı nedir? Bu inkılab ([*sic*]) kelimenin ilk anda akla getirdiği ihtilal anlamından başka, ondan daha geniş bir değişmeyi anlatmaktadır. Bugünkü devletimizin şekli asırlardan beri gelen eski şekil olmuştur… Büsbütün yeni kurumlar vücuda getirilerek eski hukuki esasları temelinden yıkmak teşebbüsündeyiz" (Aybars, 1987, s. 65). Konuşmasının devamında yapılan köklü değişimlerin hem gelişimini belirtmiş hem de değişimlerin sonraki yönelimini şu şekilde ifade etmiştir: "Şimdi vücuda gelen en büyük eserin zihniyetini, ihtiyacatını ([*sic*]) tatmin edecek yeni esasatı ([*sic*] hukukiyeyi ([*sic*]) ve yeni erbabı hukuku vücuda getirmek için teşebbüs almağa zaman gelmiştir" (Oral, 2001, s. 323).

13 Ocak 1926 yılında ise "Türk İnkılap Tarihi" dersi adıyla Bakanlar Kurulu kararıyla Darülfünun yönetmeliğinin 6. Maddesine dayalı olarak Edebiyat Fakültesi dersleri arasına konulmuştur. 1933 yılından itibaren de ders olarak verilmeye başlanmıştır (Özüçetin ve Nadar, 2010).

Cumhuriyetin onuncu yıl dönümün olan 1933 yılında ise "Türk İnkılabı Enstitüsü'nün" kuruluşu ile ilgili çalışmalara başlanmıştır. "Dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip, bakanlık bünyesinde "İnkılap Terbiyesi Komisyonunu oluşturmuş ve enstitü kuruluş çalışmalarını başlatmıştır. Yapılan çalışmaların sonunda 31 Temmuz 1933'te İstanbul Üniversitesine bağlı olarak "Türk İnkılâbı Enstitüsü" kurulmuştur" (Bolat, 2012, s. 254). Özellikle 1930'lu yıllardaki dış politikadaki yaşanan gelişmeler İnkılap Tarihi öğretiminin başlanması üzerine etkili olmuştur. Aynı zamanda bu dönem Avrupa'nın siyasal yapılanmasına, demokrasinin giderek zayıflamasına ve beraberinde totaliter rejimlerin yükselmesine sebep olmuştur. Dünyada yaşanan bu gelişmeler Cumhuriyet rejiminin kendini korumaya yönelik kaygılarını da artırmış ve aynı zamanda İnkılap Tarihi derslerinin verilmesindeki etkenlerden biri olmuştur (Bolat, 2012). 1933 yılında İstanbul Üniversitesi'nde kurulan Türk İnkılabı Enstitüsünde ilk olarak Yusuf Hikmet Bayur, Mahmud Esad Bozkurt, Yusuf Kemal Tengirşek ve Recep Peker gibi önemli isimler ders vermiştir. Ayrıca Ankara'da inkılap tarihinin ilk dersi yüksekokul son sınıf öğrencilerine 20 Mart 1934 yılında İsmet İnönü tarafından verilmiştir. (Bolat, 2012; Oral, 2001; Özüçetin ve Nadar, 2010)

21 Kasım 1941 tarihinde İnkılap Tarihi dersinin adı "İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi" olarak değiştirilmiştir. 1941– 1942 ders yılından itibaren de her yükseköğrenim kurumunda ve zorunlu olarak ve bu kurumlara atanacak olan öğretim elemanları tarafından haftada iki saat olmak üzere okutulmasına karar verilmiştir (Bolat, 2012).

"1960 askeri müdahalesinden sonra da, İnkılap Tarihi derslerinin içeriğinde bazı değişiklikler yapılmış ve ihtilalin önderleri bu dersin müfredatına 27 Mayıs İnkılabı'nı da ekletmişlerdir. Bu gelişme bir bakıma, bu derslerin halk üzerindeki etkisinden faydalanılarak ihtilali meşru gösterme çabası olarak değerlendirilebilir" (Bolat, 2012, s. 259). 1968 yılında yaşanan öğrenci olayları ile birlikte gelişen ideolojik kamplaşma bu derslere gerektiği kadar önem verilmediği sonucunu ortaya çıkarmıştır (Bolat, 2012; Özüçetin ve Nadar, 2010). "Dersin adı, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Danışma Kurulu kararıyla Türk Devrim Tarihi olarak değiştirilmiştir. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, 1 Şubat 1971'de, Devrim Tarihi dersinin amacı, niteliği ve özelliğini yeniden düzenlemiştir" (Özüçetin ve Nadar, 2010, s. 473).

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden sonra İnkılap Tarihi dersleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin dayandığı temel ideolojinin öğretilmesi amacıyla bir kez daha gündeme gelmiştir. 1980 darbesi sonrasında "Türk İnkılap Tarihi" adıyla okutulan ders 1981 yılında "Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi" şeklinde değiştirilmiştir. 1981 yılında ise ortaokul ve liseler için dersin adı "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi" olmuştur. 1982 yılında ise dersin adı "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" şeklinde değiştirilmiştir (Özüçetin ve Nadar, 2010).

2.5.1. T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı ve Kanıt Kullanımı

İnkılap Tarihi-Atatürkçülük konu ve dersleri; ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında zorunlu olarak okutulmaktadır. İlköğretim kademesinde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alırken diğer kademelerde kendi programı olan bir ders olarak yer almaktadır. 1981 yılına kadar tarih, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, yurttaşlık bilgisi gibi farklı dersler içerisinde inkılap tarihi öğretimi sürdürülürken, 1981 yılından itibaren T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük adıyla yeni bir ders olarak öğretim programlarına konulmuştur.1981 yılında okutulmaya başlanmasından 2018 yılına gelinceye kadar dersin içeriğinde pek çok kez değişiklik yapılmıştır (Zeybek, 2019).

27.04.1981 tarih 76 sayılı Talim Terbiye Kurulu kararı ile uygulanmaya başlanan 1981 öğretim programında bu dersin öğretimi ile ilgili şu ifadelere yer verilmiştir;

> Konular işlenirken, göze ve kulağa hitaben ders araçları kullanılacak; bunun için yerine göre, resimler, kartpostallar, fotoğraflar, tarihi tablolar, film ve dialar yararlanılacak, konuların özelliğine göre olayların somutlaştırılması için şematize edilmesine çalışılacak, tarih deyimlerin kavramların adların doğru olarak öğretilmesi için, yazı tahtasına bunların asılları yazılacak, lise sınıflarında olaylarla ilgili haritalar,

> resimler, grafikler ve tarih levhalarının gruplar tarafından hazırlanması sağlanacaktır. (Akt. Ulusoy, 2014, s. 33)

Bu açıklama ile, ülkemizde henüz kanıt temelli öğretim uygulamalarına sistematik bir giriş olmasa da çoklu materyal kullanımının teşvik edildiği görülmektedir.

1998 öğretim programı ile İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin hedef ve davranışlarında anlamlı bir değişiklik yapılmamıştır. Atatürkçülük ile ilgili konularda belirlenen davranışların ifade şekli "söyleme/yazma" şeklindeyken, 1998 programında genellikle "açıklama/ifade etme" şeklinde düzenlendiği görülmektedir (Zeybek, 2019).

2005 öğretim programıyla birlikte bu anlayışın bir kenara bırakılarak yeniden yapılandırmacı anlayışın benimsendiği görülmektedir. Yeni programla birlikte ders öğretiminde sosyal bilimlere yönelik becerilerin geliştirilmesi ve öğrencilerin küçük birer sosyal bilimci gibi düşünmesi sağlanmaya çalışılmıştır (Kabapınar, 2014). Bu amaç doğrultusunda ve yapılandırmacı yaklaşımın da bir yansıması olarak eğitimde kanıt kullanımı öğretim programlarında yer almaya başlamıştır.

Tarihsel olayların anlatımında kullanılan kanıtların görsel, işitsel vb. farklı duyu organlarına hitap eden kanıtlar olması, farklı öğrenme biçimleri olan öğrenciler için avantaj sağlamaktadır. Gazete küpürleri, ses kayıtları, günlükler, mektuplar, röportajlar, belgeseller vb. birincil ve ikincil kaynakların kullanımı özellikle 2005 sonra benimsenen yenilikçi öğrenme yaklaşımının bir parçası olarak kabul edilebilmektedir. 2018 yılı T.C inkılap Tarihi ve Atatürkçülük programında da öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat çekilmektedir:

> Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtımsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönlenme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir. (MEB, 2018, s. 7)

2018 programında; kanıt kullanımı vb. yeni öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasının teşviki ile ilgili olarak ise şu ifadelerle sağlanmıştır:

> Konuların işlenişinde birinci el kaynakların (arşiv belgeleri, somut tarihî miras ögeleri, Nutuk vb.) kullanılması önemlidir. Öğrencilerin ele alınan olayları kendi bağlamları içerisinde kavrayabilmeleri için o dönemle ilgili yazılı, sesli, görsel ve görüntülü kaynaklara yer verilmesine özen gösterilmelidir. Bu amaçla ayrıca sözlü ve yazılı edebî ürünler ile gazete, İnternet vb. medya araçlarından yararlanılabilir. (MEB, 2018, s. 9)

2018 öğretim programında öğretim yöntem ve teknikleri açısından yenilikçi yaklaşımlar benimsenmiştir. Derse yönelik kavram öğretiminde kanıt kullanımının yer alması gerektiği T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar başlığında şu şekilde yer almaktadır:

> Öğretmen, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde geçen tarih metodolojisine dair kavramlar (kanıt, sebep-sonuç, süreklilik-değişim, benzerlik-farklılık gibi) ile dersin içeriğine özgü kavramları (Tekalif-i Millîye, Kuvâ-yı Millîye, millî egemenlik, tam bağımsızlık, cumhuriyet, demokrasi, meclis, insan hakları gibi) öğrencilerin öğrenmelerine ve bu kavramları doğru kullanmalarına dikkat etmelidir. (MEB, 2018, s. 9)

2005 ve 2018 programlarının genel amaçları incelendiğinde, "Farklı dönem ve mekanlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar" (MEB, 2005) ifadesi yer almaktadır. 2005 programında kanıta dayalı materyallerin kullanımı tavsiye edilmekte, kanıtların incelenme ve sınıflandırılma süreçleri ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. "Öğrencilerin sebep-sonuç ilişkisi kurmaları ve kanıta dayalı akıl yürütmeleri sağlanmalı, kanıtların sınırlılıkları ve tarihin farklı yorumları olabileceği fark ettirilmelidir" (MEB,2005) ifadesi bilgiyi düzenleme süreçlerine hakim, sosyal bilimlerin yöntemlerini kullanmayı becerebilen bireyler yetiştirmede kanıt kullanımı öneminin altını çizmiştir. MEB 2018 programında bu bilgi aynen tekrarlanmamış olsa da, "Kazanımlarla ilgili güncel ve tartışmalı konular, farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkilendirilerek sınıfa taşınabilir" ifadesiyle 2005 programını da içerisine alan, daha geniş kapsamda kanıt kullanımının yolunu açmıştır.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

Ünalmış (2023) araştırmasında, sosyal bilgiler dersi dahilinde kanıta dayalı öğretimin bilimsel düşünme ve karar verme becerileri üzerine etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışma karma yapılı olup yakınsayan paralel desen esasına dayalı kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılı Tokat ilinde bulunan bir ortaokulun 7. sınıfa devam eden 51 öğrencisi oluşturmuştur. Çalışma sonucuna göre deney ve kontrol grupları karşılaştırıldığında, kanıt temelli uygulama yapılan deney grubu lehine anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır.

Erciyas (2023), araştırmasında web destekli kanıt kullanımının öğrencilerin ders algısı ve ilgisi üzerine etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda Ankara'da bulunan bir özel okulun 9. Sınıf öğrencileri ile TEBİT projesi kapsamında geliştirilen kanıtlarla etkinlikler düzenlemiştir. Öğrenci görüşlerinin alınması ve uygulama sürecinde nitel yöntemler kullanılmış olup araştırma sonucunda kanıt temelli uygulamaların öğrenme sürecini zevkli hale getirdiği, tarihsel sorgulama ve düşünme becerilerine önemli katkılar sağladığı sonucuna varılmıştır.

Korkmaz Karataş (2023), çalışmasının amacını hayat bilgisi dersinde değişim ve süreklilik algısı bağlamında kanıt kullanma becerisini kazandırma olarak belirtmektedir. Çalışma İstanbul'da bir okulun 3. sınıfa devam eden 35 öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırma nitel yöntemlerden eylem araştırma deseni kullanılarak kurgulanmıştır. Veri toplama aracı olarak anket, çalışma kağıdı, ders video ve ses kayıtları, araştırmacı günlüğü, öğretmen algı anketi kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin kanıt kullanma beceri ve ilgilerinde olumlu değişiklikler gözlemlenmiş, değişim ve süreklilik bağlamında kanıt kullanımının pozitif yönde etkileri olduğu sonucuna varılmıştır.

Malbeleği (2022) tarafından yapılan çalışmanın amacı kanıt temelli öğrenme yönteminin olası etkilerini ortaya çıkarmak olmuştur. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma için İstanbul Ümraniye'de bulunan bir ilkokulun 4. sınıf öğrencilerinden 39 kişilik bir örneklem grubu oluşturulmuştur. "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" öğrenme alanı çerçevesinde kanıt temelli uygulamalar yapılmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin kanıta dayalı akıl yürütme becerilerinde başarılı oldukları ama kanıta dayalı üst düzey akıl yürütme becerilerinde zorlandıkları tespit edilmiştir.

Ginesar (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada amaç sosyal bilgiler dersi kök değer kazanımında ve akademik başarı sağlanmasında kanıt temelli öğrenmenin yerini ortaya koymaktır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni üzerine kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Kütahya ili Simav ilçesinde bulunan bir ortaokulun 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma öncesi ve sonrası öğrencilerin kanıta yönelik tutumlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Öğrencilerin derse olan ilgi düzeylerinde artış ve akademik başarı düzeylerindeki iyi yönlü değişim sağlanmıştır.

Şahin (2021) araştırmasını, 8. sınıf öğrencilerinin kanıt kullanma becerilerini ölçmek ve bu seviyeleri yükseltmek olarak amaçlandırmıştır. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 öğretim dönemi Sinop ilinde bulunan 33 kişiden oluşan 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılarak yürütülmüştür. Araştırma sonucunda öğrencilerin başlangıçta sahip olduğu kanıt kullanma becerilerinin süreç içerisinde gelişme kaydettiği saptanmıştır.

Yılmaz (2021), çalışmasının amacını 7. sınıf öğrencilerinin kanıtı işleme, sunma vb. aşamalarını incelemek ve bu süre zarfında ortaya çıkan kanıta dair işlevleri sorgulama olarak belirtmiştir. 12 haftalık süreç içerisinde yürütülen çalışmada 6 öğrenci odak grup olarak belirlenmiş, çalışma karma desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma sürecinde ön ve son test uygulamaları, derslerin video ve ses kayıtları, çalışma kağıtları gibi birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmada kanıt işlevleri ile sosyal ve sosyo-ekonomik ilişkilerin arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Bekret (2019) araştırmasının amacını sosyal bilgiler ders sürecinde güncel olayları; görsel, işitsel ve yazılı kaynakları merkeze alan bir öğretim sürecinin dersin kazanım ve tutumlarına etkisinin saptanması olarak açıklamaktadır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılarak yürütülmüştür. Örneklem grubunu 2016-2017 öğretim dönemi İstanbul Zeytinburnu'nda bulunan bir ortaokulun 7. sınıfında yer alan 32 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, ders sürecinde güncel olayların kullanımı ve kanıt temelli etkinliklerin kullanımının öğrenciler üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Çiftarslan (2019) araştırmasında amacını, kanıtlarla yapılan etkinliklerin yine kanıtlarla gerçekleşen öğrenme sürecine etkisini ortaya çıkarmak olarak açıklamıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2018-2019 eğittim öğretim yılında İstanbul ilinde bulunan bir devlet okulundaki 16 öğrenci oluşturmaktadır. "Atatürk ve Çağdaşlaşan Türkiye" ünitesine yönelik

kanıta dayalı etkinlikler geliştirilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgularda; öğrencilerin kanıt imajında iyi yönlü değişim gözlendiği, derse katılım oranlarında artış yaşandığı ve kanıta dayalı etkinliklerle daha kolay ve kalıcı öğrenmenin sağlandığına ulaşılmıştır.

Şener (2019) araştırmasında, öğretmenlerin tarihsel kanıt kullanımına yönelik görüşlerini ve öğrencilerin bu süreçte derse dair tutumlarındaki değişikliği ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırma karma yapılı olarak tasarlanmış, ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen modeli uygulanmıştır. Çalışma grubunu Kayseri Talas'ta yer alan bir devlet okulunda 6. sınıfa devam eden 40 öğrencisi ve 17 öğretmen oluşturmuştur. Öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda, kanıt kullanımının öğrenme sürecine olumlu katkı sağladığı görüşüne ulaşılmıştır. Öğrencilerin ön test son test sonuçları incelendiğinde ise gruplar arasında anlamlı farklılık görülmese de kontrol grubunun kendi içerisinde anlamlı farklılık gözlemlenmiştir.

Bilgiç (2018), araştırmasının amacını 4. sınıf kademesinde kanıta dayalı öğrenme yöntemiyle öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin görüşlerini belirlemek olarak belirlemiştir. Araştırma nitel yöntemlerden eylem araştırması deseni kullanılarak yürütülmüştür. Verilerin analizinde içerik analizi ve doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 öğretim dönemi Sakarya ilinde bulunan bir okulun 4. sınıfından 17 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin genel olarak kanıtı işleme becerilerinde başarılı oldukları ve kanıtlara yönelik olumlu tutum geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

Bakmaz (2016), araştırmanın amacını para ve pul kullanarak öğrencilerin akademik başarılarında artış sağlamak olarak ifade etmektedir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test kontrol gruplu deneme deseni kullanılmıştır. Araştırma grubunu 2014-2015 öğretim yılında Adıyaman ilinde bulunan bir devlet okulunun 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma "Bir Ülke, Bir Bayrak" ve "Hepimizin Dünyası" ünitelerini kapsamaktadır. Araştırma sonucuna göre, para ve pul ile öğretimi desteklenen deney grubunun lehine anlamlı ortaya çıkmıştır.

Özbaş (2010) çalışmasını ilköğretim öğrencilerinin kanıta yönelik tutum ve becerilerinin durumlarını görmek, bu tutum ve becerilerde yaş, cinsiyet, akademik başarı gibi faktörlere dayalı farklılık olup olmadığını incelemek olarak amaçlandırmıştır. Araştırmada karma araştırma yöntemlerinden nedensel tarama yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubunu İzmir ili merkez ilçelerinden seçilen 22 ilköğretim okulundan 12-14 yaş aralığında 1251 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda ölçeklerden elde edilen veriler doğrultusunda

öğrencilerin cinsiyet, yaş, akademik başarı faktörlerinin kanıt temelli becerilerinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Doğan'ın (2008) araştırmasında amaç T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde tarihsel kanıt kullanımının etkililiğini ortaya koymak olmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni kullanılarak yürütülmüştür. Örneklem grubunu, Sakarya Adapazarı'nda yer alan bir ortaokulun 8. sınıf 25 öğrencisi oluşturmaktadır. Kurtuluş Savaşı Hazırlık Dönemi konusu boyunca yürütülen çalışma sonucunda öğrencilerin tarih, tarihçi ve tarihsel kanıta yönelik algılarında pozitif yönlü anlayış geliştirdikleri gözlenmiştir.

Alabaş (2007), Kanıt Temelli Öğrenme modelinin 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanımının etkilerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olan eylem araştırması kullanılarak kurgulanmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 2006-2007 eğitim öğretim yılında Kastamonu ilinde yer alan bir ortaokulun 6. sınıfına devam eden 25 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma, "İpek Yolunda Türkler" ünitesiyle sınırlı tutulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, kanıt kullanımının bilişsel ve duyuşsal alanda olumlu tutum geliştirmeye olanak sağladığı sonucuna varılmıştır.

Doğan (2007), çalışmasında tarihsel kanıt kullanımı ile öğrencilerin akademik başarılarını arttırmayı ve kanıt kullanma becerilerinde gelişme sağlamayı amaçlamıştır. Araştırma, nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılarak karma yöntemli bir araştırma olarak sürdürülmüştür. Araştırma grubunu 2006-2007 öğretim yılı Ankara Çankaya'da yer alan bir devlet okulunun 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Nicel veriler SPSS programıyla, nitel veriler betimsel analizle çözümlenmiştir. Nitel ve nicel verilere göre kanıt kullanılan deney grubu lehine anlamlı farklılık saptanmıştır.

Makaleler

Bozkurt (2018), yaptığı çalışmanın amacını; sosyal bilgiler öğretiminde tercih edilen kanıt temelli uygulamaların öğretmen adaylarının düşünme becerileri üzerindeki etkisini ortaya koymak olarak açıklamıştır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılarak kurgulanmış, veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinde eğitim gören 18 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bulgulardan hareketle, kanıt temelli öğrenmenin üst düzey düşünme becerilerini geliştirme faydalı olduğu sonucuna varılmıştır.

Sağlam ve Bilgiç (2018), araştırasında kanıt temelli olarak işlenen derslerde öğrenci görüşlerini elde etmeyi amaçlamıştır. Araştırma nitel yöntemlerden eylem araştırması kullanılarak sürdürülmüş, veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2015- 2016 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinde bulunan bir devlet okulunun 4. sınıf düzeyinde eğitim gören 17 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun derste kanıt temelli uygulamaları beğendikleri, çok azının bu uygulamalara karşı olduğu sonucu elde edilmiştir.

Çelikkaya ve Poyraz (2018) araştırmalarında, öğretmen kılavuz kitaplarının kanıt temelli öğrenme yaklaşımı açısından değerlendirmesini yapmayı amaçlamıştır. Araştırmada nitel yöntemlerden doküman incelemesi kullanılarak yürütülmüş, verilerin analizinde tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Araştırmada örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılarak 2016-2017 eğitim öğretim yılı 4.-7. sınıf sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitapları incelenmiştir. Araştırma sonucunda kanıt temelli öğretim için kazanım karşılığı en fazla 7. sınıfta, en az 6. sınıfta yer almaktadır. Genel olarak bakıldığında kanıt temelli öğretime dayalı kazanım, konu ve tema başlıkları en fazla 4. sınıf düzeyinde yer alırken en az 6. sınıf düzeyinde yer almakta sonucuna varılmıştır.

Kabapınar ve Yetiş (2019) araştırmalarını, öğretmen ve öğrencilerin kanıt temelli uygulamalara yönelik algılarının belirlenmesi ve mevcut sistemle karşılaştırmalı olarak değerlendirmelerini ortaya koymak olarak amaçlandırmıştır. Araştırma çalışma grubunu İstanbul ilinde lise düzeyinde eğitim veren farklı okul türlerinden 12 öğretmen ve 12 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada nitel yöntemlerden eylem araştırması deseni kullanılmış, veri toplama aracı olarak görüşme formu ve ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, kanıt temelli öğretim yönteminin hem öğretmen hem öğrencilerde olumlu tutum yarattığı sonucuna varıldığını göstermektedir.

Keleş ve Erciyas (2020), araştırmalarında kanıt temelli öğretim yönteminin, 12. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde kullanılmasını ve bu kullanımın öğrenci tutumları üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma Ankara ilinde bulunan bir devlet lisesinin 48 öğrencisi çalışma grubu seçilerek yürütülmüştür. Ders öğretiminde kullanılan kanıtlar araştırmacılar tarafından temin edilmiş birincil ve ikincil kanıtlardan oluşmaktadır. Araştırmada öğrenci tutumlarını ölçmek için tutum ölçeği kullanılmış, kanıt kullanımı öncesinde ön test ve süreç sonrasında son test uygulaması yapılmıştır. Veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen bulgulara göre kanıt temelli uygulamaların öğrenci tutumlarına olumlu yönde etki ettiği sonucuna varılmıştır.

Koldaş ve Pamuk (2020), araştırmasında T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarının kanıt temelli yaklaşıma uygunluğunu ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada nitel yöntemlerden durum çalışması kullanılmış, verileriler doküman analiziyle elde edilmiş, analiz aşamasında betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. 2019- 2020 eğitim öğretim döneminde okullarda kullanılan Talim Terbiye Kurulu onaylı T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı incelenmiştir. Araştırma sonucunda, kullanılan ders kitabında birinci el kaynaklardan daha fazla ikinci el kaynakların kullanıldığı ortaya konulmuştur. Derse ait öğretim programındaki kazanım ve becerilerin ders kitaplarındaki karşılığı yeterli görülmemiştir.

Tavacı ve Sarıçam (2021), Türkiye ve İngiltere'de sosyal bilgiler dersi öğretiminde kanıt temelli öğrenme üzerine kurgulanan çalışmaları konu edinen araştırmasında, her iki ülkenin tarih öğretimi anlayışını karşılaştırmayı amaçlamıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla kurgulanmış, her iki ülkede 1980 sonrası kanıt temelli eğitim başlığı altındaki çalışmaların incelenmesi ve hermeneutik yaklaşımla değerlendirilmesi ile sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmada, İngiltere'deki literatüre ait ilk araştırmaların öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerinin nasıl geliştiğini anlama noktasında olduğunu, sonrasında tarihsel kanıtların sınıf etkinliklerinde ne yönde etki yarattığını izleme üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Türkiye'de ise İngiltere'nin aksi yönde, sınıf içi kanıt temelli uygulamaların hemen sınandığı görülmüştür. Sonuç olarak Türkiye'de ilgili literatürün İngiltere kuramsal yapısı kullanılarak inşa edildiği yargısına varılmıştır.

Aytekin vd. (2022), araştırmasında T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde kanıt temelli öğrenme yönteminin uygulandığı durumlarda öğrencilerdeki tarihsel kanıt kullanma becerisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında 8. sınıf düzeyinde eğitim gören 32 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada durum deseni kullanılmış, veriler kamera kayıtları ve öğrenciler tarafından oluşturulan gazete

kupürlerinden elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Araştırmada öğrenmenin alt boyutlarında kanıt kullanımının destekleyici bir yöntem olarak kullanılmasının faydalı olduğu sonucu elde edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve çözümleme teknikleri açıklanmıştır. Araştırmada kanıta dayalı materyal kullanımı bağımsız değişken, öğrencilerin akademik başarıları ise bağımlı değişken olarak konumlandırılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Balcı (2006) araştırma desenini şu şekilde tanımlamıştır: "Araştırmanın sorularına cevap vermeyi ya da araştırmanın hipotezlerini test etmeyi ve varyansın kontrolünü güvence altına alan araştırma planına araştırma deseni adı verilir" (s. 210). Araştırma nicel desen ve yöntemlere göre kurgulanmıştır. Araştırma desenleri veri toplama tekniğine göre belgeye dayalı ve görgül (empiric) araştırmalar olmak üzere ikiye ayrılır. Belgeye dayalı araştırmalarda, araştırmacı ihtiyacı olan verileri, kütüphane-arşiv taraması yoluyla elde ederken, görgül araştırmalarda, araştırma sorularını cevaplandırmak ya da hipotezlerini test etmek için ihtiyaç duyulan verilerin gözlem yoluyla elde edilmesi gerektirir. Görgül araştırmalar ise kendi arasında deneysel ve tarama araştırma desenleri olarak iki alt kademeye ayrılmaktadır (Büyüköztürk, 2016).

Araştırmada deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel desen kullanımındaki amaç bağımsız değişkenin iki denk grup üzerindeki etkisinin tam olarak ortaya çıkarılmasıdır (Büyüköztürk, 2016). Bu amaçla deneysel desenlerden ön test son test kontrol gruplu deney deseni araştırma için uygun bulunmuştur. Kerlinger (1973) bu deseni, deney grubu ve kontrol grubuna yansız olarak atanan deneklerin, manipülasyon öncesi ve sonra sınandığı desen olarak tanımlamaktadır (Akt. Büyüköztürk, 2016). Deney grubunda; kanıta dayalı materyal kullanılarak dersler işlenmiş, kontrol grubunda; geleneksel öğretim süreci devam ettirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarında deney öncesinde ve sonrasında ölçümler yapılmıştır. Araştırma deseni tabloda görüldüğü şekilde özetlenebilir.

Tablo 4.

Araştırma deseni

Gruplar		İşlem	
Kontrol Grubu	Ön Test	Geleneksel Öğretim Yöntemi	Son Test
Deney Grubu		Kanıta Dayalı Materyal Kullanımı	

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, İzmir ili Buca ilçesi 30 Ağustos Ortaokulunda, biri deney diğeri kontrol grubu olarak seçilmiş 8. sınıfa devam eden 2 ayrı şubedeki 40 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken tabakalı örnekleme sonrası basit seçkisiz örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Tabakalı örnekleme, olasılıklı örneklemenin bir diğer türüdür. Bu örneklem seçim türünde evrenin belirli özellikleri göz önünde bulundurularak tabakalara ayrılır ve süreç devamında basit seçkisiz örneklem kullanarak tüm alt gruplardan örneklem seçilir. Basit seçkisiz örneklemede amaç evrenin temsilcisi olarak bireyleri seçmektir. Bu yöntemle araştırmacı, olmasında istediği tüm özelliklerin örneklemde olma durumunu kesinleştirir (Creswell, 2020). Araştırmanın bu okulda yürütülmesinin nedeni, Buca Eğitim Fakültesi'nin Öğretmenlik Uygulaması dersleri için son sınıf öğretmen adaylarını bu okula göndermesinden dolayı işbirlikçi öğretmen sayısının fazla olmasıdır. Araştırma sürecinde ön test ve son test uygulamasını öğrencilere araştırmacı uygulamış, deney grubunun derslerindeki kanıta dayalı materyaller araştırmacı tarafından derste kullanılmıştır.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırmada veriler, ünite için geliştirilen başarı testi ile elde edilmiştir.

3.3.1 Başarı Testi

Başarı testinin geliştirilmesindeki amaç 8.sınıf T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğrencilerin "Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" ünitesindeki başarı düzeylerini ölçmektir. Hazırlanan çoktan seçmeli soruların kapsam ve görünüş geçerliğini sağlamak adına 2 öğretim üyesi ve 3 sosyal bilgiler öğretmeninden elde edilen dönütlerle gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Başarı testinin geçerlik güvenilirlik analizleri 2021-2022 eğitim öğretim

yılında İzmir ili Buca ilçesinde bulunan iki ayrı okulda yapılmıştır. Şehit Astsubay Halil Güçtekin Ortaokulu ve 30 Ağustos Ortaokulunda toplam 142 öğrenciye 44 soruluk bir test verilmiş, analizler sonrasında bu sayı 25'e indirilerek deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır. Hazırlanan 44 soruluk teste ait belirtke tablosu ekler kısmında verilmiştir. Uygulama sonrasında başarı testine ait analizlerin yapımında IBM SPSS 24 programı kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda madde güçlük ve ayırt ediciliğine dair analiz yer almaktadır.

Tablo 5.

Madde güçlük ve ayırt edicilik analizi

Madde Numarası	**Madde güçlük indeksi (pj)**	**Maddenin ayırt edicilik gücü (rjx)**
Madde 1	0,15	0,00
Madde 2	0,41	0,31
Madde 3	0,47	0,35
Madde 4	0,56	0,55
Madde 5	0,52	0,24
Madde 6	0,67	0,48
Madde 7	0,28	0,11
Madde 8	0,39	0,30
Madde 9	0,59	0,49
Madde 10	0,53	0,64
Madde 11	0,53	0,51
Madde 12	0,49	0,51
Madde 13	0,47	0,47
Madde 14	0,66	0,43
Madde 15	0,45	0,20
Madde 16	0,45	0,38
Madde 17	0,63	0,50
Madde 18	0,33	0,36
Madde 19	0,51	0,73

Madde 20	0,63	0,57
Madde 21	0,71	0,42
Madde 22	0,65	0,64
Madde 23	0,58	0,53
Madde 24	0,33	0,22
Madde 25	0,58	0,54
Madde 26	0,47	0,50
Madde 27	0,34	-0,05
Madde 28	0,41	0,22
Madde 29	0,35	0,15
Madde 30	0,54	0,28
Madde 31	0,39	0,34
Madde 32	0,57	0,62
Madde 33	0,46	0,42
Madde 34	0,34	0,26
Madde 35	0,41	0,41
Madde 36	0,50	0,55
Madde 37	0,48	0,36
Madde 38	0,30	0,13
Madde 39	0,41	0,25
Madde 40	0,45	0,58
Madde 41	0,58	0,55
Madde 42	0,61	0,45
Madde 43	0,33	0,32
Madde 44	0,55	0,56

Madde güçlüğünde değer aralığı;

- 0 – 0,20 arası çok zor
- 0,20 – 0,40 arası zor
- 0,40 – 0,60 arası orta güçlük
- 0,60 – 0,80 arası kolay
- 0,80 – 1,00 arası çok kolay olarak kabul edilmektedir (acıkders.ankara.edu.tr).

Madde ayırt ediciliğinde değer aralığı;

- -1,00 – 0,20 madde çok zayıf, testten çıkarılmalı
- 0,21 – 0,30 madde düzeltildikten sonra alınabilir
- 0,31 – 0,40 madde ayırt ediciliği iyi
- 0,41 – 1,00 madde ayırt ediciliği mükemmel olarak kabul görmektedir (acıkders.ankara.edu.tr).

Bu ölçütlerden hareketle 44 soruluk başarı testi, ait olduğu kazanımlar da göz ardı edilmeksizin 25 soruya indirgenmiştir. Seçilen maddelerin gücük endeksleri 0.41- 0.66 değer aralığında, ayırt edicilik endeksleri ise 0.41- 0.73 değer aralığında değişiklik göstermektedir. Analizler sonucunda 25 maddeden oluşan başarı testinin KR20 değeri .911, ortalaması 12.94, varyansı 49.03, standart sapması ise 7.00 olarak hesaplanmıştır. Literatürde güvenilir bir testin KR20 değerinin .70 olması gerektiği ifade edilmiştir (Büyüköztürk, 2016). Geliştirilen ölçeğin KR20 değerinin bu çerçevede yeterli olduğu sonucuna varılabilir. Bu kapsamda geliştirilen testin 8. Sınıf öğrencilerinin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi "Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" ünitesinde akademik başarılarını belirlemede geçerli ve güvenilir sonuçlar üreteceği ifade edilebilir.

3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci

Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim döneminde İzmir ili Buca ilçesinde bulunan, 30 Ağustos Ortaokuluna devam eden, 2 şubeden 40 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. 2022 Aralık-2023 Şubat ayları arasında ön test ve son test uygulamaları ve deney grubuna kanıta dayalı materyal kullanımına dayalı etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Üniteye dair konu anlatımı ders öğretmeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Sürecin üniteye ayrılan süreden uzun olmasındaki sebep araya yarıyıl tatilinin girmiş olmasıdır. Haftada 2 saat T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi alan öğrencilere ünite boyunca her dersin sonunda 15'er dakikadan 4 haftalık ders sürecinin sonunda yaklaşık 100 dakikalık süreç içerisinde konuya dair kanıtlar

sunulmuştur. Kanıtları tanıtma ve sorgulatma süreci araştırmacı tarafından sadece deney grubunda yürütülmüştür. Öğrencilerin liseye geçiş sınavlarına hazırlandıkları senede ders işlenişini de aksatmamak adına ders sonlarında yaklaşık 15 dakika kadar kanıta dayalı materyaller üzerinden konular pekiştirilmiştir. Aşağıdaki görseller derslerde kullanılan kanıtlara örnek göstermek için eklenmiş ve kanıtı sorgulayıcı sorularla birlikte verilmiştir

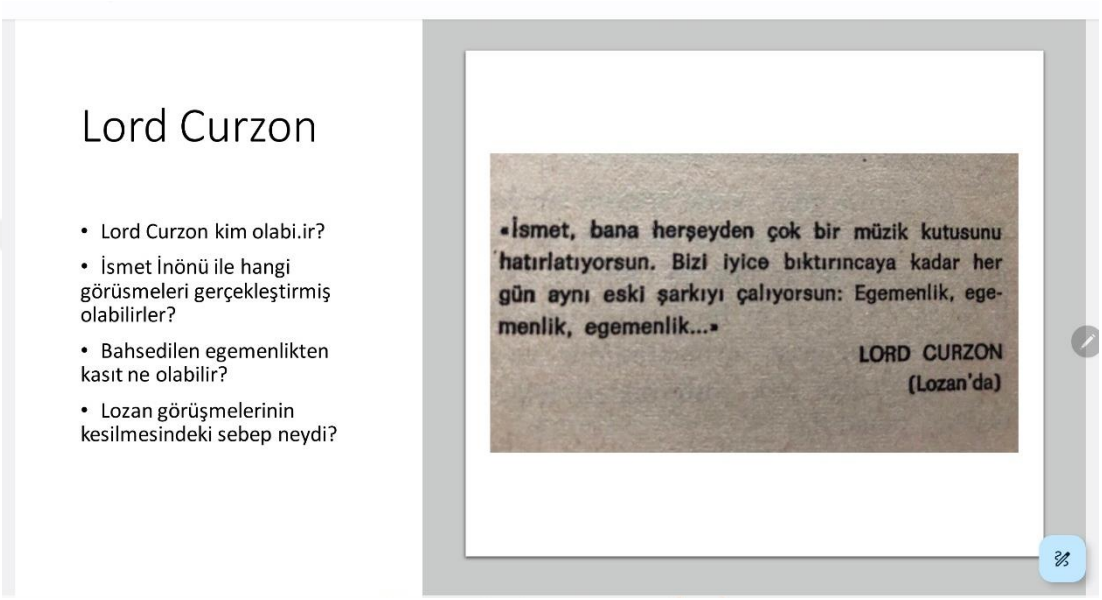

Şekil 1: Lozan görüşmeleri konusunda kullanılan kanıt ve kanıta yönelik sorular

Şekil 2: Yabancıların kendi posta teşkilatlarını kurmuş olduklarını gösterir kanıt ve kanıta yönelik sorular

Şekil 3: Güney cephesi işlenirken sunulan kanıt ve tercümesi

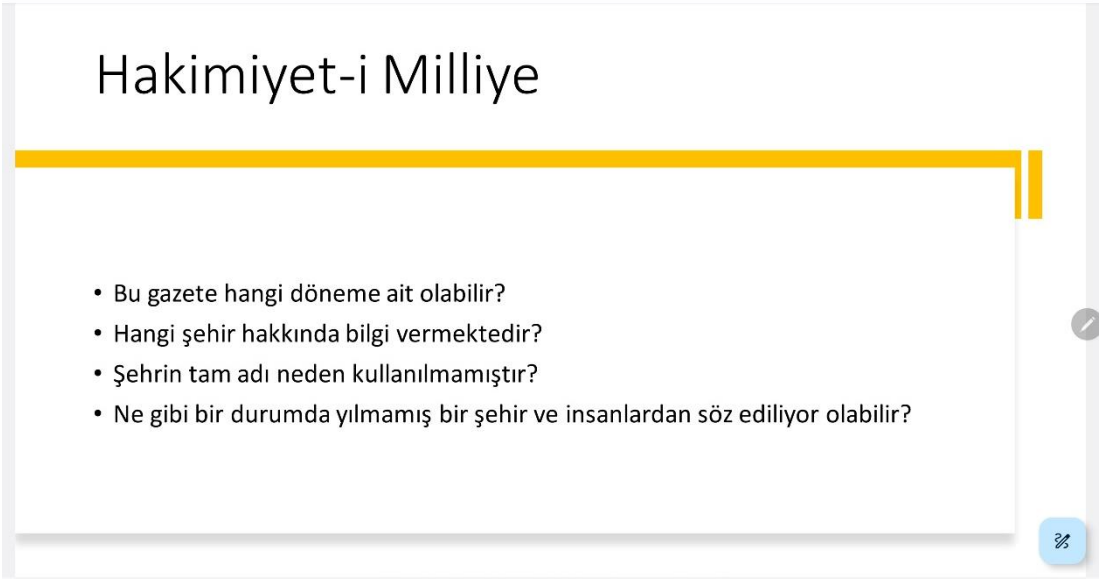

Şekil 4: Gazete haberine ilişkin öğrencilere yöneltilen sorular

Şekil 5: Lozan görüşmeleri için kullanılan kanıt ve tasviri

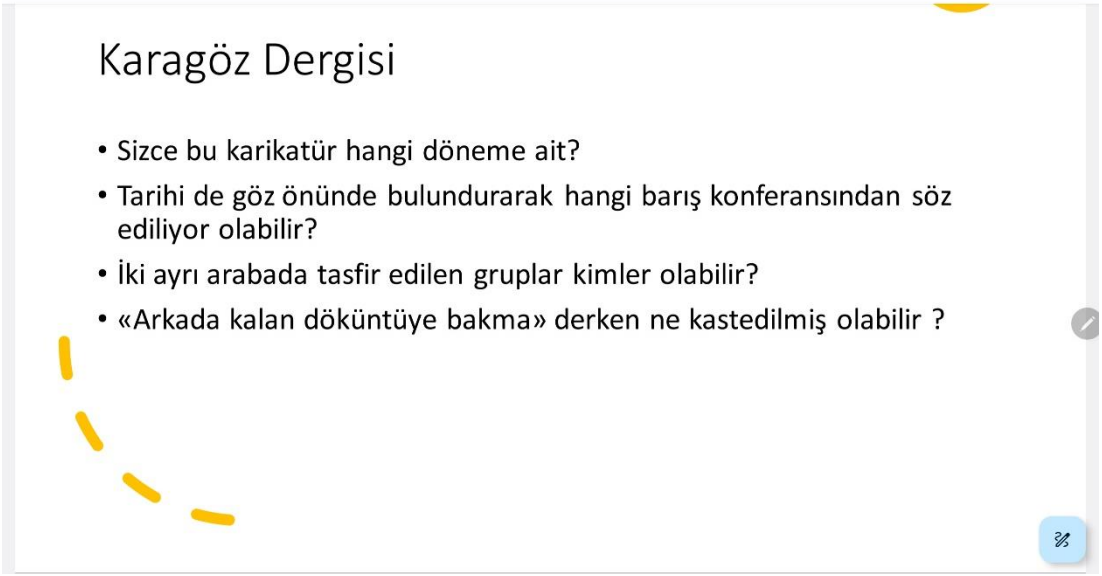

Şekil 6: Karikatüre yönelik yöneltilen sorular

Şekil 7: Batı Cephesi işlenirken kullanılan kanıt ve yöneltilen sorular

Şekil 8: Kanıtın çözümlenmesi için sunulan bilgiler

Şekil 9: Lozan Anlaşmasına yönelik kanıt ve yöneltilen sorular

Şekil 10: Sakarya Meydan Muharebesi anlatımında kullanılan kaynak ve kanıta yöneltilen sorular

3.5. Verilerin Analizi

Veriler IBM SPSS 24 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin yorumlanmasında anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Araştırma kapsamında madde analizleri

gerçekleştirilmiş, normallik analizleri yapılarak bağımlı grup t testi ve bağımsız gruplar t testi analizleri gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada toplanan veriler ilişkin öncelikle normallik dağılımlarına bakılmıştır. Ardından hangi analizlerin yapılacağına karar verilmiştir. Can (2020) normallik için verilerin çarpıklık ve basıklık katsayılarının, standart hatalarına oranlarının ±1.96 aralığında olması gerektiğini belirtmiştir. Araştırmada kullanılan başarı testinin normallik analizi sonuçlarına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6

Normallik analizi sonuçları

Test	Boyut	X̄	N	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Çsh	Bsh	Çarp./ Çsh	Bas./ Bsh
Deney	Ön	13.20	20	4.74	.16	-1.19	.51	.99	0.31	-1.20
Deney	Son	15.90	20	5.70	-.43	-1.20	.51	.99	0.84	-1.21
Kontrol	Ön	11.10	20	4.24	.53	.44	.51	.99	1.04	0.44
Kontrol	Son	14.95	20	5.19	-.55	-.88	.51	.99	-1.07	-0.88

Tablo 6 incelendiğinde hem deney grubunun hem de kontrol grubunun başarı testi ön ve sontest verilerinin ±1.96 referans değerleri içerisinde yer aldığı için normal dağılım gösterdiği ifade edilebilir.

3.6 Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm ünitesi için geliştirilen başarı testi pilot uygulama olarak 142 8. sınıf öğrencisine uygulanıp son halini almıştır. Analizler sonucunda 25 maddeden oluşan başarı testinin KR20 değeri .911, ortalaması 12.94, varyansı 49.03, standart sapması ise 7.00 olarak hesaplanmıştır. Literatürde güvenilir bir testin KR20 değerinin .70 olması gerektiği ifade edilmiştir (Büyüköztürk, 2016).

Öğrencilere uygulanacak olan başarı testinin ilk hali üç sosyal bilgiler öğretmenine gösterilerek görünüş geçerliliği, iki öğretim üyesine gösterilerek uzman görüşü alınarak uygulanmıştır.

3.7 Araştırmacının Rolü

Araştırmacı başarı testinin geliştirilmesinde, pilot uygulamasında, verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlanması aşamalarında görev almıştır. Ön test son test arası üniteye dair konu anlatım sürecinde kanıtları bizzat kendisi sunmuş, öğretmen rolünde sınıf içerisinde yer almıştır.

.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, "Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu ve geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı ön testinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamaları arasındaki farklılık bağımsız gruplar t testi yapılarak tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamalarına ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

Test	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	t	p
Öntest	Deney	20	13.20	4.74	38	1.48	.148
	Kontrol	20	11.10	4.24			

Tablo 7'de görüldüğü gibi bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilebilir [$t(38)=1.48$; $p>.05$]. Bu sonuç çalışma öncesinde her iki grubunda başarı düzeylerinin birbirine yakın olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanları arasındaki farklılık bağımlı grup t testi yapılarak tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

Deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanlarına ilişkin bağımlı grup t testi sonuçları

Grup	Test	N	X̄	Ss	Sd	t	p	
Deney	Ön	20	13.20	4.74	19	-3,58	.002*	*p<.05
	Son	20	15.90	5.70				

Tablo 8'de görüldüğü gibi bağımlı grup t testi sonuçlarına göre deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilebilir [t(19)=-3.58; p<.05]. Bu sonuç deney grubunda kullanılan kanıta dayalı materyallerin öğrencilerin başarı puanlarını arttırmada etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, "Geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ön ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanları arasındaki farklılık bağımlı grup t testi yapılarak tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9

Kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanlarına ilişkin bağımlı grup t testi sonuçları

Grup	Test	N	X̄	Ss	Sd	t	p	
Kontrol	Ön	20	11.10	4.24	19	-3.76	.001*	*p<.05
	Son	20	14.95	5.19				

Tablo 9'da görüldüğü gibi bağımlı grup t testi sonuçlarına göre kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ifade edilebilir [t(19)=-3.76; p<.05]. Bu sonuç kontrol grubunda kullanılan geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrencilerin başarı puanlarını arttırmada etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, "Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu ve geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı son testinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

şeklinde ifade edilmiştir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest puan ortalamaları arasındaki farklılık bağımsız gruplar t testi yapılarak tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest puan ortalamalarına ilişkin bağımsız gruplar t testi sonuçları

Test	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	t	p
Son	Deney	20	15.90	5.70	38	.55	.585
	Kontrol	20	14.95	5.19			

Tablo 10'da görüldüğü gibi bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre deney ($\bar{X}$=15.90) grubu öğrencilerinin sontest başarı puanları, kontrol grubu ($\bar{X}$=14.95) öğrencilerinkinden daha yüksek olsa da aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilebilir [t(38)=.55; p>.05]. Bu bulgu deney grubunda kullanılan kanıta dayalı materyallerin, kontrol grubunda kullanılan geleneksel öğrenme yöntemlerine göre başarı üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığı şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

Çalışma alt probleminde "İlköğretim 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde kanıta dayalı materyal kullanımı uygulana deney grubu ile geleneksel öğretim uygulanan kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?" sorusunun cevabı aranmıştır. "Milli Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" ünitesi çerçevesinde kanıta dayalı materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerine etkisi sorgulanmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi, "Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu ve geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı ön testinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir. Bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle deney ve kontrol grubunda herhangi bir değişiklik yapılmamış, süreç aynı öğrencilerle devam ettirilmiştir. Ön test sonucunda anlamlı farklılık çıkmaması yapılacak çalışma için uygun şartların sağlanmış olduğunu da göstermektedir. Koçak ve Ünlü (2013) yaptıkları araştırmada benzer bir alt problemi konu edinmişlerdir. Deney ve kontrol gruplarında ön test-son test uygulaması yapılmış, ön test verilerine göre her iki grupta yer alan öğrencilerin arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi "Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bağımlı grup t testi sonuçlarına göre deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, deney grubunda yürütülen kanıta dayalı materyallerle kurgulanmış sürecin olumlu etkileri olduğu çıkarımı yapılabilmektedir. Divarcı ve Sultan (2017) yaptıkları araştırmaya ait benzer bir alt problemde, deney grubu ön test-son test puanları arasında son test puanları lehine anlamlı bir farklılık saptamışlardır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi, "Geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ön ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bağımlı grup t testi sonuçlarına göre kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, kontrol grubunda geleneksel öğretim yöntemleriyle yürütülen sürecin de olumlu etki yarattığı çıkarımı yapılabilmektedir. Sezer ve Tokcan (2003) araştırmalarında, kontrol grubuna ait son test başarı puanı ile kontrol grubuna ait ön test başarı puanı arasında anlamlı farklılık olup olmadığını sınamış, son test lehine anlamlı farklılık ortaya konulmuştur.

Araştırmanın dördüncü alt problemi, "Kanıta dayalı materyallerin kullanıldığı deney grubu ve geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin başarı son testinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?" şeklinde ifade edilmiştir. Bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre deney grubu öğrencilerinin son test başarı puanları, kontrol grubu öğrencilerinkinden daha yüksek olsa da aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, kanıta dayalı materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerine etkisinin olumlu olsa da sınırlı etki yarattığı çıkarımı yapılabilmektedir. Balım vd. (2008) nin çalışmasında da benzer bir alt problem konu edinilmiş, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki aranmıştır. Araştırma sonucunda kontrol grubu puanlar arasında negatif ya da pozitif bir fark elde edilememiş olup deney grubunda da anlamlı farklılık ortaya konulamamıştır.

Alanla ilgili literatür incelendiğinde, genel olarak kanıt kullanımının öğrencilerin başarıları ve tutumlarına olumlu katkısı olduğu sonucuna varmak mümkündür. Ancak bu araştırmanın dinamikleri incelendiğinde aksi bir sonuca ulaşmanın da zor olmayacağı söylenebilir. Kanıt Temelli uygulama ve araştırmaların Türkiye'deki öncülerinden Kabapınar (2021) "Kimlik Belirleyen Derslerde Kanıt Temelli Öğrenme" isimli kitabında şöyle bir dip not verme gereği duymuştur: "Kanıt temelli öğrenmenin, ülkemizdeki kronolojik temelli bir öğretim programının yoğunluğu ile üniversite sınavları gibi testi önceleyen bir sistemde çok işlevsel olmayacağı editör/yazar tarafından bilinmektedir" (s. 35). Bu açıklamadan hareketle, yaptığımız çalışmada kullanılan çoktan seçmeli testten edinilen deney grubu lehine anlamlı farklılık yoktur sonucu örtüşmektedir.

Ayrıca araştırma pandemi sonrasında yürütülmüştür. Pandemi süresince yaklaşık 1,5 sene uzaktan eğitim gören öğrencilerin sınıf içi etkinlik ve projelere olan hazır bulunuşluk düzeyleri pandemi öncesi ile eşit kabul edilmemelidir. Bununla birlikte 8. sınıf

düzeyindeki öğrencilerin liseye geçiş sınavlarına hazırlık yapmalarından dolayı çoğu öğrenci dershane ya da etüt desteği almaktadır. Bu yüzden sadece sınıfta yürütülen öğretim faaliyetlerinin anlamlı bir değişim yaratması mümkün olmayabilir. Okul dışı öğretimi etkileyen diğer unsurların da deneysel desene yön verme ihtimali göz ardı edilmemelidir. Araştırmada kanıt kullanımının deney grubunun başarı düzeyi üzerinde anlamlı bir fark yaratmamasının ve literatürden farklı yönde bulgular elde edilmesinin bu iki durumla da ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

5.2 Öneriler

İlgili literatürün araştırma model ve desenlerinin daha çok nitel araştırma ağırlıklı olduğunu söylemek mümkündür. Nicel yöntem ve desen ile sürdürülen bu çalışmanın diğer araştırmalardan farklı sonuca varması, kanıt temelli yaklaşımları konu eden çalışmalar için önemli bir veri niteliğindedir. İlgili literatüre nicel ve karma yöntemle kurgulanmış çalışmaların katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Çalışmaların daha çok nitel araştırma yöntemleri ve özellikle fenomenolojik desen kullanımı ile yürütülmesi alanda nicel ölçme aracı eksikliğine yol açmaktadır. Sonraki çalışmalar için araştırmacılara bu eksiklerin sunulması, kanıt temelli öğretim modelinin ülkemizde gelişimi için önem arz etmektedir. Sonraki araştırmalar için ölçme aracı geliştirme çalışmaları önerilmekte, bu sayede nicel ve karma desenli araştırmaların artırılabileceği düşünülmektedir.

Yenilenen öğretim programı sonrasında yeni öğrenme alanlarının programa dahil edilmesi ile ünitelerin içerik ve kapsamlarında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu durumda 2018 programı öncesi geliştirilen ünite bazlı başarı testleri işlevselliğini yitirmiştir. Bu durumdan kaynaklı yeni araştırmalarda test geliştirme süreçlerinin önem arz ettiğini belirtmek gerekmektedir. Ünite bazlı geliştirilecek olan başarı testlerinin farklı konularda da kullanılabileceği göz ardı edilmemelidir. Sadece literatüre katkı sağlaması noktasında değil, ders ile ilgili tüm çalışmalarda kullanılabilir olması nedeniyle başarı testi geliştirme çalışmaları önerilmektedir.

Araştırmanın sonucunda kanıt temelli çalışmaların akademik başarı üzerindeki etkisi konusunda ilgili literatürdeki genel eğilimin aksine bir sonuç elde edilmiştir. Bu durum ise araştırma bağlamında bazı gerekçelere dayandırılmıştır. Kanıt temelli öğretime dayanan benzer nitelikli araştırmaların farklı sınıf seviyelerinde ve farklı çalışma grupları üzerinde denenmesini amaçlayan araştırmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Alabaş, R. (2007). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme modeli: bir eylem araştırması* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Ata, B. (2002). Tarih derslerinde dokümanlarla öğretim yaklaşımı. *Türk Yurdu*, *22*, (175), 80-86.

Aybars, E. (1987). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi durum tespiti. *E.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi, 3*(1), 63-77

Aytekin, E., Sağlam Tekir, H., ve Aktın, K. (2022). Kanıt temelli öğrenme yaklaşımıyla öğrencilerin tarihsel kanıt kullanma becerileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23*(2), 1051-1079.

https://doi.org/10.17679/inuefd.1031214

Bakmaz, H. (2016). *Sosyal bilgiler dersinde para ve pulların kullanımının öğrencilerin başarısına etkisi* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Adıyaman Üniversitesi.

Balcı, A. (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeleler*. (6. Baskı). Pegem A Yayıncılık.

Balım, A. G., İnel, D., & Evrekli, E. (2008). Fen öğretiminde kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve sorgulayıcı öğrenme becerileri algılarına etkisi. *İlköğretim Online*, *7*(1), 188-202.

Balkaya, A. (2002). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi tarih konularının öğretiminde tarihsel kanıtların etkililiği.* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Bekret, D. (2019*). Kanıt temelli güncel olayların sosyal bilgiler dersinde kullanımına yönelik bir eylem araştırması* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Bilgiç, S. (2018). *İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler derslerinde kanıt temelli öğrenmeye ilişkin bir eylem araştırması* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.

Bolat, M. (2012). Modern türkiye cumhuriyeti'nin oluşum şürecinde atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin yeri ve amaçları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, *5*(8), 249-264

Bozkurt, F. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde kanıt temelli öğrenme uygulamaları. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (24), 334-353.

https://doi.org/10.29329/mjer.2018.147.18

Büyükkaragöz, S. S. ve Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları, öğretimde planlama ve uygulama*. Beta Basın Yayım Dağıtım.

Büyüköztürk, Ş. (2016). *Deneysel Desenler*. (5.Baskı). Pegem A Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum.* Pegem Akademi Yayıncılık.

Can, A. (2020). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi.* Pegem Akademi Yayıncılık.

Canbolat, T., Taşdelen, A. (1992, Mayıs). İnkılap tarihi dersinin öğretimi ile ilgili sorunlar (ss. 60-67). B. Güvenç (Başkan*). Ortaöğretim Kurumlarında İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi ve Sorunları*. Ankara

Carr, E. H. Ve Fortana, J. (1992). Tarih yazımında nesnellik ve yanlılık. İmge Kitabevi (s. 39).

Compston, C. L. (2002). *A teacher's guide to using primary sources*. Oxford University Press.

Creswell, J. W. (2020). *Eğitim araştırmaları*. Çev. H. Ekşi, Edam Yayınları.

Çelik, L. (2009). *Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi*. Demirel ve Altun (Ed.). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Pegem A Yayıncılık.

Çelikkaya, T., ve Boyraz, F. (2018). Kanıt temelli öğretimin 2005 sosyal bilgiler öğretim programındaki öğretmen kılavuz kitaplarına yansıması. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 26*(4), 1227-1236.

https://doi.org/10.24106/kefdergi.434153

Çelikkaya, T., Öztürk Demirbaş, Ç., Yıldırım T., Yakar, H. (2019). *Yeni program ve ders içeriklerine göre sosyal bilgiler öğretimi II*. Pegem Akademi.

Çiftarslan, N. (2019). *8. Sınıf t.c. inkılap tarihi ve atatürkçülük dersinde kanıt temelli öğrenme yaklaşımı ile tarih öğretimi: fenomenolojik bir çalışma* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Çulha Özbaş, B. (2010). *12-14 Yaş grubu öğrencilerinin tarihsel düşünme gelişimi ve tarihsel kanıt kullanımı* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Çulha Özbaş, B. (2021). Güncel sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarında kanıt temelli öğretim. Y. Kabapınar (Ed.) *Kimlik Belirleyen Derslerde Kanıt Temelli Öğrenme* (ss. 57-73). Pegem Akademi.

De La Paz, S., Morales, P. ve Winston, P. M. (2007). *Source interpretation: Teaching students with and without LD to read and write historically.* Journal of Learning Disabilities, *40*(2), 134-144.

Demir, E. (2023, 23 Haziran). *Eğitimde ve psikolojide ölçme ve değerlendirme*

https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=6009

Divarcı Ö, Saltan F (2017). Multimedya destekli probleme dayalı öğrenme yaklaşımının fen eğitiminde akademik başarıya ve tutuma etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *18*(3), 1-23.

Doğan, Y. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıtların kullanımı* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Doğan, N. (2008). *İlköğretim 8. sınıf türkiye cumhuriyeti inkılâp tarihi ve atatürkçülük dersinin öğretiminde tarihsel kanıt kullanımının etkinliği* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Erciyas, F. (2023). *Kanıt temelli öğretime göre hazırlanan etkinliklere yönelik öğrenci görüşleri,* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002), Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 81-87.

Ergin, A. (1995). *Öğretim teknolojisi ve iletişim*. Pegem Yayınları.

Fırıncıoğulları, S. (2016). Sosyal bilimler ve hermeneutik üzerine kısa bir değerlendirme. *Sosyoloji Dergisi (*33), 37-48

Ginesar, Ö. (2022). *Sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin değerleri kazandırma ve akademik başarıdaki rolü: bir eylem araştırması* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

Günal, H. (2016). *Tarih öğretmenlerinin tartışmalı konulara yaklaşımı (Erzurum örneği)* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Işık, H. (2008*). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler tarih konularının öğretiminde kanıt temelli öğrenme modeli: Bir aksiyon araştırma* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi], Marmara Üniversitesi.

Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi.

Kabapınar, Y. ve Yetiş, A. (2019). Öğretmen ve çğrencilerin "kanıt temelli tarih öğretimi"ne ilişkin görüşleri: bir durum saptaması. *Turkish History Education Journal*, *8*(1), 231-262.

https://doi.org/10.17497/tuhed.555574

Kabapınar, Y. (2021*). Kimlik belirleyen derslerde kanıt temelli öğrenme*. Pegem Akademi

Kaya, R. ve Güven, A. (2012*). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde tarih konularının işlenişi ve tarihin değeri ile ilgili görüşleri*. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, *7*(2), 675-691.

Keleş, H. ve Erciyas, F. (2020, Ekim). *Öğrencilerin derse ilişkin tutumlarında kanıt temelli tarih öğretiminin etkisi: 12. sınıf t.c. inkılap tarihi ve atatürkçülük dersi örneği* [Bildiri sunumu]. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi-4, Muğla.

Koçak, M., ve Ünlü, M. (2013). Coğrafya öğretiminde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının öğrenci performansı ve motivasyonu üzerine etkisi. *Marmara Coğrafya Dergisi* (28), 526-543.

Koldaş, M. ve Pamuk, A. (2020). *Tarih ders kitaplarında kanıt temelli öğrenme yaklaşımı: Ortaöğretim t.c. inkılap tarihi ve atatürkçülük ders kitabı örneği. OPUS International Journal of Society Researches, 16*(Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 6413-6436.

https://doi.org/10.26466/opus.825129

Korkmaz Karataş, N. (2023). *Değişim ve süreklilik bağlamında tarihsel ve güncel fotoğrafları/kanıtları okumak: hayat bilgisi dersi temelinde bir eylem araştırması* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Kütükoğlu, M.S. (1994). *Tarih araştırmalarında usul*. Kubbealtı Neşriyatı.

MEB, (1998). *T.C. inkılap tarihi ve atatürkçülük dersi öğretim programı*. MEB Yayınları.

MEB, (2005). *T.C. inkılap tarihi ve atatürkçülük dersi öğretim programı*. MEB Yayınları.

MEB, (2018). T.C. inkılap tarihi ve atatürkçülük dersi öğretim programı. MEB Yayınları.

Malbeleği, F. (2022). *Kanıt temelli öğrenme yaklaşımıyla sosyal bilgiler dersi "üretim, dağıtım ve tüketim ünitesi"ni işlemek: bir eylem araştırması* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.

McGuire, E. G. (1996). Knowledge representation and construction in hypermedia. *Telematics and Informarks, 13*(4), 261-260.

Oral, M. (2001). Türk inkılâp tarihi enstitüsü (1933). *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, *7*(27), 321-333

Öner, Ü., ve Kınacı, M. K. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kanıt kullanma becerisine ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *20*(78), 1155-1174.

https://doi.org/10.17755/esosder.778828

Özbaran, S. (1992, Mayıs). Yakın dönemler tarihi öğretimi ve devrim tarihi (ss. 33-55) Bidiri II Prof. Dr. İ.SAN(Başkan). *Ortaöğretim Kurumlarında İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi ve Sorunları*. Ankara

Öztürk, C. ve Dilek, D. (2005). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Yayıncılık.

Özüçetin, Y. ve Nadar, S. (2010). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin üniversiteler düzeyinde okutulmaya başlanması ve gelinen süreç. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3*(11), 466-477

Pamuk, A. (2014). *Kimlik ve tarih: kimliğin inşasında tarihin kullanımı*. Yeni İnsan Yayınevi.

Safran, M. (1993), *"Tarih öğretiminin eğitimsel amaçları"*. Belleten, *57* (220), 827-842.

Sağlam, H. İ., ve Bilgiç, S. (2018). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin etkililiğinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, *8*(2), 60-71.

https://doi.org/10.19126/suje.412094

School History Project (1976). *A new look at history: schools history 13-16*. Edinburg: Homes McDougal

Sever, R ve Koçoğlu. E. (Ed.) (2017). *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Pegem Akademi

Sezer, A., ve Tokcan, H. (2003). İş birliğine dayalı öğrenmenin coğrafya dersinde akademik başarı üzerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *23*(3).

Sönmez, V. (2007). *"Öğretim ilke ve yöntemleri"*. Anı Yayıncılık.

Stradling, R. (2003). 20.yüzyıl avrupa tarihi nasıl öğretilmeli. Çev. (Ayfer Ünal). *Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı*.

Şahin, E. (2021). *Kanıt temelli tarih öğretiminde öğrencilerin kanıt kullanma becerileri* [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Sinop Üniversitesi.

Şener, N. (2019). *Ortaokul sosyal bilgiler dersinde tarihsel kanıt kullanımının öğrencilerin tutumlarına etkisi ve öğretmen görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.

Tavacı, F., & Sarıçam, İ. (2021). Türkiye ve ingiltere'de sosyal bilgiler eğitiminde kanıt temelli öğrenme üzerine yapılan araştırmaların karşılaştırılması. *Turkish Journal of Educational Studies*, *8*(2), 161-194.

https://doi.org/10.33907/turkjes.832893

Titiz, O. (2005). *Yeni öğretim sistemi*. Zambak Yayınları.

Türk Dil Kurumu (t.y.). Türk Dil Kurumu sözlükleri. 25 Kasım 2023 tarihinde https://sozluk.gov.tr/ adresinden edinilmiştir.

Ulusoy, K. (2014). *Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi ile atatürkçülük konularının öğretimi (özel öğretim yöntemleri ile)*. Pegem Akademi.

Uygan, C., Tanışlı, D. ve Köse, N. (2014). İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının kanıt bağlamındaki inançlarının, kanıtlama süreçlerinin ve örnek kanıtları değerlendirme süreçlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education,*

Ünalmış, A. (2023). *Sosyal bilgiler öğretiminde kanıt temelli öğretim uygulamasının bilimsel düşünme ve karar verme becerilerine etkisi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacı Bektaşi Veli Üniversitesi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Yildız Karhan, Y. (2020). T.C. inkılap tarihi ve atatürkçülük dersinde kullanılan görsel materyallere felton-allen ile nichol modeline göre soru sormanın akademik başarı ve kalıcılığa etkisi. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Gazi üniversitesi

Yılmaz, T. Y., (2021). *7. Sınıf öğrencilerinin kanıtlama süreçlerinin ve bu süreçte ortaya çıkan kanıt işlevlerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Zeybek, O. (2019). Türkiye'de ilköğretim düzeyinde t.c. inkılap tarihi ve atatürkçülük dersi öğretimi (1981-2018). [Yayınlanmamış yüksel lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.

EKLER

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	İrem Özceyhan		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Sosyal Bilgiler Eğitimi		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2016-2020
Tez Başlığı	Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Kanıta Dayalı Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi		
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Hasan Türker		
Akademik Eserler			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. Uygulama İzinleri

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

Sayı : E-87347630-659-441344 02.12.2022
Konu : Araştırma İzni- İrem ÖZCEYHAN

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 14.11.2022 tarihli ve E-87347630-659-424032 sayılı yazısı.
b) İzmir Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 30/11/2022 tarih ve 64613294 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazımız ile bildirilen Enstitünüz Türkçe ve sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi İrem ÖZCEYHAN'ın "Ortaokul 8. Sınıf T.C İnkılap Tarihi, ve Atatürkçülük Dersinde Kanıta dayalı Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi" konulu çalışma kapsamında uygulama yapma talebine ilişkin olarak tarafımıza gönderilen ilgi (b)'de kayıtlı cevabi yazı ve ekleri, işbu yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Esra BUKOVA GÜZEL
Rektör V.

Ek: İlgi (b)'de kayıtlı yazı ve ekleri. (18 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: BA2AE631-96E4-4A8E-994C-94AFAC284867 Doğrulama Adresi: https://turkiye.gov.tr/dokuz-eylul-universitesi-ebys
Adres: [redacted] 35220 Konak/İzmir
KEP Adresi : [redacted]@hs01.kep.tr
Bilgi için:Gülcan TOPÇU
Sürekli İşçi

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-12018877-604.01.02-64376233 28/11/2022
Konu : Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2).
b) Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünün 20.10.2022 tarihli ve 424032 sayılı yazısı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi İrem ÖZCEYHAN' ın, "Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkilap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Kanıta Dayalı Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi" konulu tez çalışmasını Müdürlüğümüz Buca ilçesine bağlı Buca 30 Ağustos Ortaokulunda uygulama isteği ilgi (b) yazısında belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulanmasının, yukarıda belirtilen okulda 2022-2023 eğitim öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Murat Mücahit YENTÜR
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Dr. Fatih KIZILTOPRAK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
2-Anket Formları (13 Sayfa)

Adres [redacted]IR
Telefon No [redacted]
E-Posta: [redacted]
Kep Adresi : [redacted]tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Dudu ALP Bilgisayar İşletmeni
Unvan : Bilgisayar İşletmeni
İnternet Adresi: Faks:_____
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 069a-bc68-31d6-a8be-a338 kodu ile teyit edilebilir.

EK 3. ETİK İZİN

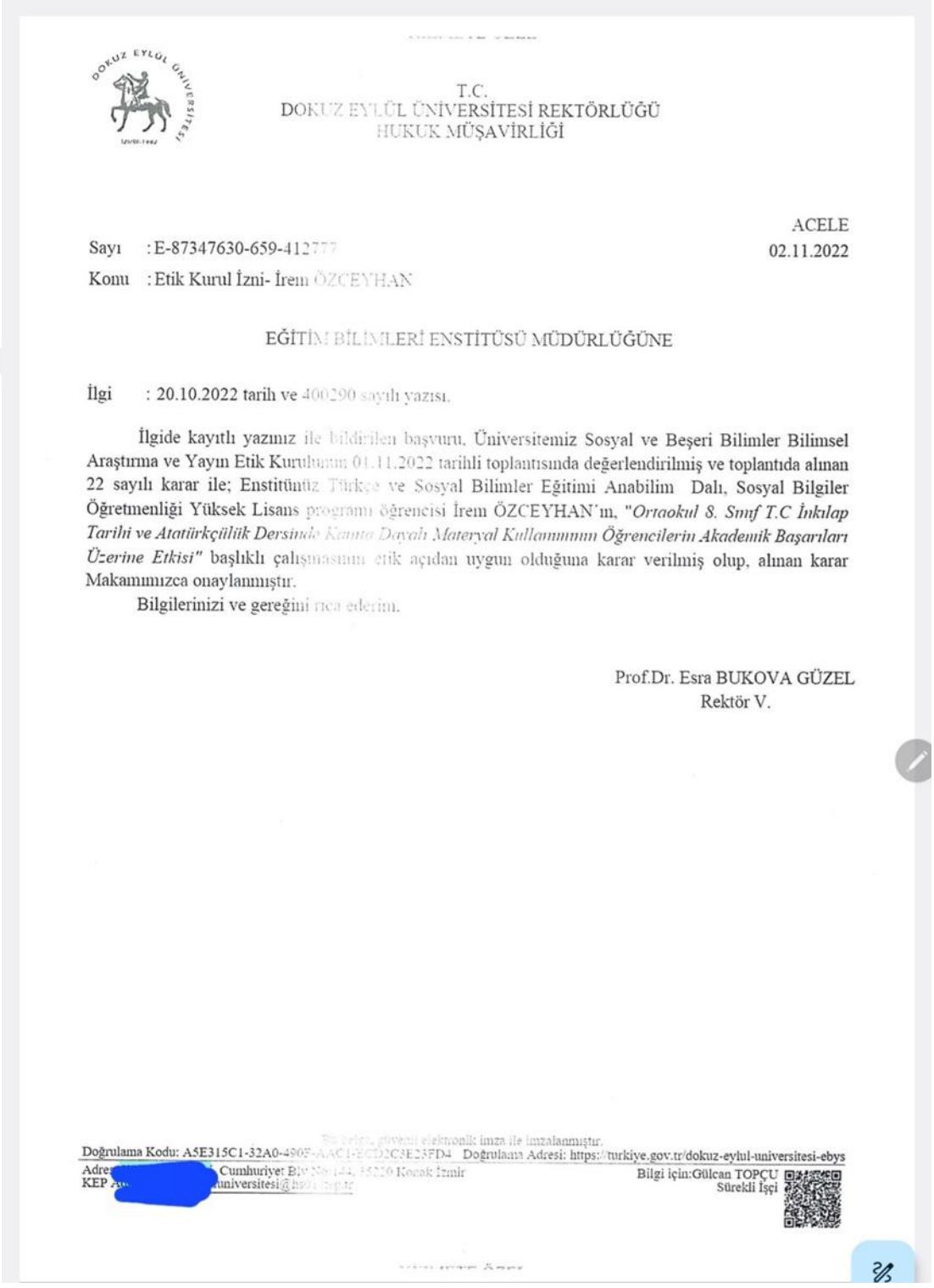

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

ACELE
02.11.2022

Sayı : E-87347630-659-412777
Konu : Etik Kurul İzni- İrem ÖZCEYHAN

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 20.10.2022 tarih ve 400290 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazınız ile bildirilen başvuru, Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 01.11.2022 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve toplantıda alınan 22 sayılı karar ile; Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans programı öğrencisi İrem ÖZCEYHAN'ın, "*Ortaokul 8. Sınıf T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Kanıta Dayalı Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi*" başlıklı çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiş olup, alınan karar Makamımızca onaylanmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Esra BUKOVA GÜZEL
Rektör V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: A5E315C1-32A0-490F-AAC1-ECD2C3E23FD4 Doğrulama Adresi: https://turkiye.gov.tr/dokuz-eylul-universitesi-ebys
Adres: Cumhuriyet Bl. No:144, 35220 Konak İzmir
KEP A[redacted]universitesi@hs01.kep.tr
Bilgi için:Gülcan TOPÇU
Sürekli İşçi

EK 4. BAŞARI TESTİ

Soru Havuzu

Soru 1

Fransız Yüksek Amiri Andre'nin emniyle kale burcundaki Türk Bayrağı'nın indirilmesi karşısında tamamen olaylar, Fransızların Maraş'ı terk etmelerine kadar aralıklarla devam etmiştir. Bu ve benzeri olaylar Londra Konferansı'nda Fransızlar tarafından gündeme getirilerek, Maraş'taki kuvvetlerin takviye edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki metinden yola çıkarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine varılabilir?

A- Fransızların Maraş'ta istedikleri işgali gerçekleştirememelerinin, buna Türk direnişinin engel olduğu

B- Maraş'taki Fransız askeri güçlerinin yetersiz kaldığı

C- Londra Konferansı'nda Fransa'nın, İngiltere'den asker ı yardım talebinde bulunduğu

D- Yerli halkın, ihtiyaçları doğrultusunda Fransız mandaterliği fikrine bu dönemde yaklaşıldığı

Soru 2

Doğu Cephesi ve Misak-ı Milli programının içeriğiyle bir derste öğretmen, "Moskova Antlaşması'yla Misak-ı Milli'den taviz verilmiştir" ifadesini desteklemek için,

Aşağıdaki durumlardan hangisini kanıt olarak kullanabilir?

A- Kars Ardahan ve Artvin illeri TBMM Hükümetine Batum Gürcistan'a, Nahcıvan Azerbaycan'a bırakılacaktır

B- Sovyet Rusya Sevr Antlaşmasını reddedecek, Misak-ı Milli'yi tanıyacaktır

C- Osmanlı ve Çarlık Rusya arasındaki antlaşmalar geçersiz sayılacaktır

D- Sovyet Rusya kapitülasyonlarını kaldığını kabul edecektir

Soru 3

Aşağıdakilerden hangisi düzenli orduya geçmek için etkili olan sebepler arasında sayılamaz?

A- Kuva-yı Milliye birliklerinin TBMM'den gelen emir ve yönlendirmeleri koşulsuz kabul etmeleri

B- Kuva-yı Milliye birliklerinin dağınık ve düzensiz olması

C- Kuva-yı Milliye birliklerinin bölgesel kurtuluşu hedeflemesi

D- Kuva-yı Milliye birliklerince düşman ilerleyişinin yavaşlatılması ancak durdurulamaması

Soru 4

Fahri Belen'in Türk Kurtuluş Savaşı adlı kitabında geçen:

Kuva-yı Milliye'nin kurulmasında yurtsever hocaların, fedakâr subayların, milliyetçi aydınların, hamiyetli kişilerin büyük hizmetleri vardır. İçlerinde başına buyruk davranan, otorite kabul etmeyen kişilerin de bulunduğu Kuva-yı Milliye birliklerinden askeri disiplin beklenemezdi.

Şeklindeki ifadeler aşağıdakilerden hangisi için bir gerekçe oluşturmuştur?

A-Kuva-yı Milliye birliklerinin askeri bir eğitime alınması

B- Batı Cephesi'nde mücadeleye Kuva-yı Milliye birlikleriyle devam edilmesi

C- Düzenli ordunun kurulması

D- Birliklerin başlarına deneyimli komutanların getirilmesi

Soru 5

TBMM ve Afganistan arasında imzalanan dostluk antlaşmasına göre, taraflardan birinin saldırıya uğraması halinde diğer taraf saldırıya uğrayana yardım edecektir. TBMM, Afganistan'a öğretmen ve asker gönderecektir.

Buna göre antlaşma ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A- Doğu sınırları güvence altına alınmıştır

B- Taraflar birbirleriyle asla savaş yapmayacaklardır

C- Bu antlaşma karşılıklı iş birliğini ön görmektedir

D- TBMM, milli mücadeleyi kazanmış ve Afganistan'a yardım kararı almıştır

Soru 6

TBMM'nin Londra Konferansı'na katılma gerekçeleri olarak sıralanan:

1. Türk ulusunun hakkı davasını ve Misak-ı Milli'yi tüm dünyaya duyurmak
2. İtilaf Devletleri nin "Türkler barışa yanaşmıyor" şeklindeki propagandalarını çürütmek
3. Türk milletinin yasal temsilcisinin TBMM olduğunu ispatlamak
4. 2 İnönü Savaşı ile elde edilen prestijin etkin gücünü kullanmak

Maddelerinden hangisi ya da hangileri gerçeği yansıtmaktadır?

A-Yalnız I

B- I ve 2

C- 1, 2 ve 3

D- 1,2,3 ve 4

Soru 7

Turgut Özakman'ın Su Çiçeği Türkler adlı kitabında yer alan:

"Yunan ordusu Sevr Antlaşması'nı Türklere zorla kabul ettirmek amacıyla alaylarını birbiri ardına taarruza kaldırdı. Çarpışmalar yedi gün yedi gece sürdü. Ancak bütün gayretleri, yılmaz Türk safları önünde tamamen kırılmıştı. Düşman çekiliyor ve kahraman süvarilerimiz ondan takip ediyordu."

İfadelerinden yola çıkarak 2. İnönü Savaşı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A- Saldırının amacı Sevr Antlaşması'nı kabul etmeye zorlamaktır

B- 2. İnönü Savaşı, Milli Mücadele döneminin taarruz cephesi savaşlarına dahildir

C- Yunan ordusu zorlu bir hafızanın ardından yenik düşmüştür

D- Yunan taarruzuyla başlamıştır

Soru 8

Moskova Antlaşması'nın bazı maddeleri aşağıdaki gibidir:

- Osmanlı Devleti ve Çarlık Rusya arasındaki anlaşmalar geçersiz sayılacaktır,
- Her iki tarafın birinin tanımadığı bir antlaşmayı diğer taraf da tanımayacaktır,
- Sovyet Rusya Sevr'i reddedecek, Misak-ı Milli'yi tanıyacaktır,
- Sovyet Rusya kapitülasyonların kalktığını kabul edecektir,
- Sovyet Rusya, TBMM ile Ermenistan ve Gürcistan arasında imzalanan antlaşmaları Batum'un Gürcistan'a verilmesi şartıyla tanıyacak. Bunun karşılığında ise Sovyet Rusya, Türkiye'ye altın ve silah yardımı yapacaktır.
- Kars, Ardahan ve Artvin Türkiye'ye bırakılacaktır.

Yukarıdaki maddelerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A- Misak-ı Milli sınırlarına tamamen ulaşılmıştır

B- TBMM ve Sovyet Rusya arasında diplomatik bir dayanışma ortamı sağlanmıştır

C- Ekonomik bağımsızlık talebi Sovyet Rusya tarafından kabul görmemiştir

D- Milli mücadelenin imzalanan son antlaşmasıdır

Soru 9

Mehmet Akif Ersoy'un, Türk milletinin milli bilincini uyandırmak için kaleme aldığı "Kahraman Ordumuza" adlı şiiri 12 Mart 1921'de TBMM tarafından İstiklal Marşı olarak kabul edilmiştir.

Mehmet Akif Ersoy'un kaleme aldığı şiirde hangi duygu ve düşünceleri dile getirmemiştir?

A- Kurtuluş Savaşı'nın kazanılacağına olan inancını

B-Türk askerinin yürekliliğine ve özverisine güvenini

C-Türk ulusunun bağımsızlığına düşkünlüğünün

D-Cephelerden gelecek olan haberlerin heyecanını

Soru 10

Aşağıdakilerden hangisi Yunan birliklerinin, Batı Cephesi savaşlarındaki temel hedefleri arasına gösterilemez?

A- Ankara'ya kadar ilerlemek

B- Ege Denizi'nde hakimiyet sağlamak

C- TBMM'yi ele geçirip Milli Mücadele'yi sona erdirmek

D- Sevr Antlaşmasını uygulamak

Soru 11

Londra Konferansı'nda İtilaf Devletleri'nin teklifleri:

- İzmir Türklere verilecek ama şehirde Yunan askerleri bulunacak
- Doğu Trakya Yunanlara bırakılacak
- Kapitülasyonlar devam edecek
- Doğu'da bir Ermeni devleti kurulacak

Bu maddelerin TBMM tarafından kabul edilmemesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A-Ermeni devletinin sahip olacağı bölge ve sınırlarla ilgili anlaşmazlıklar

B- Ticaret serbestisi sağlanan ülkelerin iç pazarda yarattığı ekonomik dalgalanma

C- Misak-ı Milli'ye dolayısıyla tam bağımsızlık hedefine aykırı olması

D- İzmir'de bulunacak Yunan askerinin gücü elinde tutması

Soru 12

Mustafa Kemal'in Maarif Kongresi'ndeki konuşmasında:

"Silahıyla olduğu gibi beyniyle de mücadele etmek zorunda olan milletimizin, birincisinde gösterdiği gücü ikincisinde de göstereceğine eminim." sözü

Aşağıdaki alanlardan hangisine yöneliktir?

A- Eğitim

B-Askeri

C-Toplumsal

D- Siyasi

Soru 13

Aşağıdakilerden hangisi Kurtuluş Savaşı devam ederken toplanan Maarif Kongresi'nin belirlediği esaslardan biri değildir?

A-Çağdaşlık

B- Bilimsellik

C- Geleneksellik

D- Öğrenim Birliği

Soru 14

Mustafa Kemal, 5 Ağustos 1921'de TBMM tarafından "Başkomutan" olarak görevlendirilmiştir. Buna göre Mustafa Kemal, yasa gücünde emir verme yetkisine sahip olmuştur.

Mustafa Kemal bu yetkiye dayanarak Türk ordusunun ihtiyaçlarını karşılamak için aşağıdakilerden hangisini yayınlamıştır?

A-Teşkilat-ı Esasiye Kanunu

B- Takrir-i Sükûn Kanunu

C- Tekalif-i Milliye Emirleri

D-Tevhid-i Tedrisat Kanunu

Soru 15

Tekalif- i Milliye emirlerinin bazıları şu şekildedir:

- Halk, elindeki silah ve cephaneyi 3 gün içinde Tekalif-i Milliye komisyonlarına teslim edecek. Her aile bir askeri giydirecek.
- Yiyecek ve giyecek maddelerinin %40'ına el konacak ve bunların karşılığı daha sonra geri ödenecek.
- Ticaret adamlarının elindeki her türlü giyim eşyasının %40'ına el konacak ve bunların karşılığı daha sonra geri ödenecek.
- Her türlü makineli aracın %40'ına el konacak

Yukarıda örnek gösterilen emirler aşağıdaki hangi durum için kanıt niteliği taşımaz?

A- Olağanüstü bir hal döneminden geçildiğine

B- Ordunun ve askerin ihtiyaçlarının yeterli düzeyde karşılanamadığına

C- Ordu-millet ilişkisinin yeni bir dayanışma örneği göstereceğine

D- Türk halkında tasarruf bilinci oluşturulmaya çalışıldığına

Soru 16

Türk ordusunun Sakarya'daki zaferinin hemen arkasından Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması, TBMM Hükümeti'ne büyük itibar sağlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Ankara Antlaşması ile birlikte gerçekleşmiştir?

A- Anadolu'daki tüm gayrimüslimler Türk vatandaşı kabul edilecektir

B- İstanbul ve Boğazların yönetimi TBMM Hükümeti'ne bırakılacaktır

C- Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası sona ermiştir

D- Fransa, İtilaf Devletleri grubu içinde TBMM'yi resmen tanıyan ilk devlet olmuştu

Soru 17

Mustafa Kemal'in "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz." emri ile,

1. Askeri deha
2. Vatanseverlik
3. Kararlılık

Kişilik özelliklerinden hangisi ya da hangileri vurgulanmıştır?

A-1 ve 2

B- 1 ve 3

C- 2 ve 3

D- 1, 2 ve 3

Soru 18

Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda geçen;

1. Yunanlılar Doğu Trakya'yı 15 gün içinde boşaltacak

2. Türk ordusu barış yapılana kadar Çanakkale'den ayrılmayacak

3. İstanbul ve Boğazlar TBMM yönetimine bırakılacak

Hükümlerinden hangileri Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğini göstermektedir?

A-Yalnız 1

B- Yalnız 3

C- 1 ve 2

D- 1, 2 ve 3

Soru 19

Mustafa Kemal Paşa TBMM'de: "Velhasıl arkadaşlar; Anadolu'da Türk orduları karşısında silahlı bir tek Yunan askeri kalmamıştır" diyerek zaferi müjdelemiştir.

Yukarıda yer alan konuşma hangi zafer sonrası dile getirilmiş olmalıdır?

A-2. İnönü Savaşı

B- Sakarya Meydan Savaşı

C-Başkomutanlık Meydan Savaşı

D- Büyük Taarruz

Soru 20

Aşağıdakilerden hangisi Mudanya Ateşkes Antlaşması sonuçlarından biri değildir?

A- Doğu Trakya, İstanbul ve Boğazlar savaşılmadan kurtarılmıştır

B- Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası sona ermiştir.

C- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın geçersizliği resmiyet kazanmıştır.

D- Fransa yeni Türk devletini resmen tanımıştır.

Soru 21

Cumhuriyetten önce İstanbul'dan gönderilen mektuplar yukarıda görülen şekildeydi. Kapitülasyonlar sebebiyle yarı sömürge haline gelen Osmanlı'da yabancı devletler kendi posta örgütlerine sahiptiler. Lozan'dan sonra bu uygulama tamamen son bulmuştur.

Bu kazanım aşağıdakilerden hangisi kapsamına girmektedir?

A-Milli Birlik

B- Tam Bağımsızlık

C- Güçler Ayrılığı

D-Mandacılık

Soru 22

Sevr Antlaşması'na göre:

- Gayri müslimlere geniş haklar verilecek.
- Kapitülasyonlardan tüm devletler yararlanacak.
- Boğazlar her zaman tüm devletlerin kullanımına açık tutulacak ve uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecek.

Lozan Barış Antlaşması'na göre:

- Ülkedeki tüm azınlıklar Türk vatandaşı kabul edilecek.
- Kapitülasyonlar kaldırılacak.
- Boğazlar, başkanı Türk olan uluslararası bir komisyonca denetlenecek.

Sevr ve Lozan Antlaşmalarının yukarıdaki hükümleri karşılaştırıldığında aşağıdaki yargılardan hangisine yanlamaz?

A- Lozan Antlaşması ile ekonomik bağımsızlık sağlanmıştır

B- Lozan Antlaşması'nda Boğazlar konusunda egemenlik sağlanmıştır

C- Lozan Antlaşması Türkler açısından daha kazançlı bir antlaşmadır

D- Sevr Antlaşması ile azınlık hakları genişletilmiştir

Soru 23

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, Sakarya Meydan Muharebesi öncesi ordunun ihtiyacını karşılamak amacıyla, kanunla kendisine verilen yasama yetkisini kullanarak Tekâlif-i Milliye Emirleri'ni yayınladı.

Yukarıda verilen bilgilere dayanarak, tabloda aşağıdaki kavramlardan hangisinin karşılığı <u>yoktur?</u>

A-Milli dayanışma

B- Milli birlik

C-Milli seferberlik

D- Milli egemenlik

Soru 24

24 Eylül 1920'de Öğüt gazetesinde yayınlanmış "Kara Afak" isimli metin Milli Mücadele propagandası konusunda öneme sahiptir:

'Biz onlardan yalnız bir şey daha istiyoruz, bizi kendi kendimize bıraksınlar. Her memlekette hâkim olan milletin kanunu nasıl uygulanıyorsa, dili nasıl resmen tanıyorsa bizim hakkımızı da teslim etsinler. Kanunumuza itaat, din millet ve dilimize hürmet etsinler. Bayrağımızı layık olduğu yerlerde dalgalandırsınlar. Bizim âdetimizi, memleketimizi, dilimizi, paramızı sevenler bize hürmet etmek şartıyla aramızda kalsınlar'.

Yukarıdaki metinden hareketle aşağıdakilerden hangisi Milli Mücadele döneminde elde edilmek istenen değerlerden biri <u>değildir</u>?

A-Özgürlük

B-Saygı

C-Birlik ve beraberlik

D-Hoşgörü

Soru 25

Murat dağlarından indik aşağı

Göründü uzaktan Gediz ırmağı

Kuruldu İzmir'e Türk'ün otağı

Vatana yeniden bir vatan verdik

Samih Rıfat'ın yukarıdaki dizelerinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A-Düşman kuvvetleri Güney'den Batı'ya doğru püskürtüldüğü

B-İzmir'i geri almak için hem kara hem deniz kuvvetlerinin kullanıldığı

C-İzmir'in düşman işgalinden kurtarıldığı

D-Fransızların Batı Cephesi'nde mağlup olduğu

EK 5. BAŞARI TESTİNE AİT KAZANIMLAR

KAZANIMLAR	İLGİLİ SORULAR
İTA.8.3.1. Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar	1-2
İTA.8.3.2. Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar	3-4-5-6-7-8-9-10-11
İTA.8.3.3. Millî Mücadele'nin zor bir döneminde Maarif Kongresi yapan Atatürk'ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar.	12-13
İTA.8.3.4. Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekalif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.	14-15
İTA.8.3.5. Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasında ve Büyük Taarruz' un başarılı olmasında Mustafa Kemal'in rolüne ilişkin çıkarımlarda bulunur.	16-17-18-19-20
İTA.8.3.6. Lozan Antlaşması'nın sağladığı kazanımları analiz eder.	21-22
İTA.8.3.7. Millî Mücadele Dönemi'nin siyasi, sosyal ve kültürel olaylarının sanat ve edebiyat ürünlerine yansımalarına kanıtlar gösterir.	23-24-25

EK 6. BAŞARI TESTİNE AİT BELİRTKE TABLOSU

BELİRTKE TABLOSU

KAZANIMLAR	BİLİŞSEL ALAN		TOPLAM
	BİLGİ	KAVRAMA	
İTA.8.3.1. Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar		1,2	2
İTA.8.3.2. Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar	3,6,8,9,10	4,5,7,11	9
İTA.8.3.3. Millî Mücadele'nin zor bir döneminde Maarif Kongresi yapan Atatürk'ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar.	12,13		2
İTA.8.3.4. Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının bir örneği olarak Tekalif-i Millîye Emirleri doğrultusunda yapılan uygulamaları analiz eder.	14	15	2
İTA.8.3.5. Sakarya Meydan Savaşı'nın kazanılmasında ve Büyük Taarruz' un başarılı olmasında Mustafa Kemal'in rolüne ilişkin çıkarımlarda bulunur.	16,17,19,20	18	5
İTA.8.3.6. Lozan Antlaşması'nın sağladığı kazanımları analiz eder.	21	22	2
İTA.8.3.7. Millî Mücadele Dönemi'nin siyasi, sosyal ve kültürel olaylarının sanat ve edebiyat ürünlerine yansımalarına kanıtlar gösterir.	25	23,24	3
TOPLAM	**14**	**11**	**25**

EK 7. OKUL İZİNLERİ

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-12018877-604.01.02-64613294 30.11.2022
Konu : Araştırma İzni
İrem ÖZCEYHAN

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi :a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2).
b) Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünün 20.10.2022 tarihli ve 424032 sayılı yazısı.
c) Valilik Makamının 28.11.2022 tarihli ve 12018877-604.01.02-E.64376233 sayılı Onayı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi İrem ÖZCEYHAN'ın "Ortaokul 8. Sınıf T.C İnkılap Tarihi, ve Atatürkçülük Dersinde Kanıta dayalı Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerine Etkisi" konulu araştırmasını İlimizde Buca İlçesinde faaliyet gösteren 30 Ağustos Ortaokul öğrencilerine uygulama isteği Valilik Makamının ilgi (c) Onayı ile uygun görülmüştür.

Söz konusu ölçeklerin ismi belirtilen okulda, 2022-2023 eğitim öğretim yılında eğitim öğretimin başlamasıyla eğitim öğretime aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde uygalanması, araştırma yapılmadan önce araştırmanın yapılacağı okullar tarafından "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Her Tür Okul ve Kurumlarda Yapılmasına İzin Verilen Araştırma Uygulamasında, Olabilecek Zararları Karşılama Taahhüdü" adlı ek' in araştırmacı tarafından doldurulması gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

İlker ERARSLAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Ek:
1- Valilik Onayı (1 Sayfa)
2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
3- Anket Formları (13 Sayfa)
4- Taahhüt Formu (1 Sayfa)
5- Fiziki Zararları Karşılama Taahütnamesi(1 Sayfa)

Dağıtım:
Dokuz Eylül Üniversitesi
Buca İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Strateji Geliştirme-1 Bölümü
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: H.DOĞAN V.H.K.İ
Telefon No : 0 (
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

